

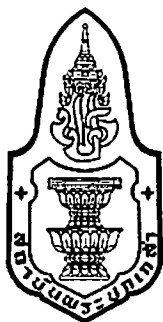
แนวความคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชน
ด้านการจัดการการท่องเที่ยว
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี
จังหวัดภูเก็ต

นายราเชน พันทรกิจ

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 8
สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ.2552

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

แนวความคิดพัฒนาแผนแม่บทชุมชน
ด้านการจัดการการท่องเที่ยว
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี
จังหวัดภูเก็ต

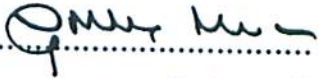
นายราเชน พันทรกิจ

หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 8
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ.2552
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการ
การท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนตำบล
เทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต
โดย นายราเชน พันทรกิจ รหัสประจำตัวนักศึกษา 521-102-099

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูง หลักสูตรการบริหารงาน
ภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 8

(ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

ประธานคณะกรรมการ

หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน

บทคัดย่อ

ชื่อผู้จัดทำ : ราชน พันทรกิจ
 ชื่อหัวข้อเอกสารวิชาการ : แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว
 องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

การจัดทำเอกสารวิชาการครั้งนี้เป็นเอกสารเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา
 1) เพื่อศึกษาดัชนีภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว
 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการ
 จัดการท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ คณะผู้บริหารและสมาชิก
 องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจำนวน 22 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลเทพกระษัตรีจำนวน
 11 คน และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 50 คน ได้แบ่ง
 ประชาชนเป็น 5 กลุ่ม คือกลุ่มตัวแทนประชคมหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่ม
 ตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว และกลุ่มตัวแทนที่
 ผสมผสานระหว่างกลุ่มที่ 1 - 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและ
 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีความพร้อมในการ
 จัดการท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร และด้านเครื่องมือ แต่มีความพร้อมด้านงบประมาณ
 องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 และต้องการมีส่วนร่วมจากประชาชน หน่วยงานการท่องเที่ยวท้องถิ่น องค์กรในชุมชน ผู้นำชุมชน และ
 ส่วนราชการหรือองค์กรภายนอกชุมชน

เมื่อประเมินมาตรฐานด้านที่พักพบว่า สถานที่พักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
 เทพกระษัตรี มีมาตรฐานสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ แต่มีปริมาณน้อยไม่สามารถรับ
 นักท่องเที่ยวได้มากนัก มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ กลุ่มควรจัดให้มีอาหารท้องถิ่น อาหาร
 พื้นบ้านจัดให้บริการนักท่องเที่ยว มาตรฐานด้านความปลอดภัย มีความปลอดภัยในการเดินทาง
 ท่องเที่ยว มาตรฐานด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดกิจกรรมการเดินป่าเขาพระแทว (น้ำตก
 โตนไทร) มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลเทพกระษัตรี ค่อนข้างน้อย

จากผลการศึกษา จะเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีความ
สมบูรณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ มีประเพณีวัฒนธรรมที่
น่าสนใจ แต่พบปัญหาคือองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีขาดความพร้อมในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนามาตรฐาน 5 มาตรฐานที่สำคัญคือ มาตรฐาน
ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการ
ส่งเสริมการตลาด เพื่อที่จะพัฒนาแผนแม่บทชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เพื่อการ
จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง โครงการการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน ซึ่งมีรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องให้สมบูรณ์ถูกต้อง เรียบร้อย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับส่วนการจัดเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านท่องเที่ยว และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตลอดจนทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้

หากการจัดทำเอกสารวิชาการ ฉบับนี้มีประโยชน์ใด ๆ ผู้ศึกษาขอมอบให้กับคณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนผู้ที่กรุณาให้การสนับสนุน จนทำให้รายงานการศึกษาฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ราชน พันทกรกิจ

กรกฎาคม 2552

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ข้อจำกัดในการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการและการจัดทำแผนแม่บทชุมชน	7
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
กรอบแนวคิดการศึกษา	27
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ข้อมูลพื้นฐานของตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต	30
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชนตำบลเทพกระษัตรี	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา อภิปราย	53
ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	
แบบสัมภาษณ์	
ประวัติผู้ศึกษา	61

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	36

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า	
2.1	มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี	11
3.1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	27
4.1	โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตรี	33

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยว กล่าวได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่โตเร็วและใหญ่ที่สุดในโลกซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า People Industry การท่องเที่ยวแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ คือในการจัดการกระบวนการผลิตไม่ต้องใช้เครื่องจักร แต่เป็นเรื่องของการจัดการโดยคนและเพื่อคนเป็นส่วนใหญ่ ที่เรียกว่าเป็นอุตสาหกรรมก็เพราะเป็นการเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์และผลกระทบ ไม่ใช่การผลิตที่นำกระบวนการอุตสาหกรรมเข้ามาแต่เป็นมิติทางด้านวัฒนธรรมมีเรื่องของจิตวิญญาณของคนเข้าไปเกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยแล้วนับเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1- 9 (พ.ศ. 2503-2549) อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งจากตัวเลขของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้ตั้งแต่ปี พ.ศ 2503 - 2546 ได้เพิ่มสูงขึ้นตลอด เช่น พ.ศ. 2503 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีจำนวน 81,340 คน รายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 196 ล้านบาท ซึ่งหลังจากนั้น พ.ศ. 2546 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีจำนวน 9.7 ล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 289,000 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2547) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาดังมุ่งเน้นการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตและมีเสถียรภาพ โดยดำเนินนโยบายกระตุ้นการขยายตัวของภาคการผลิต โดยเฉพาะการส่งออก การท่องเที่ยว ฯลฯ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักและเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลในช่วงปี 2544 เป็นต้นมา มุ่งเน้นให้ความสำคัญโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยนำเงินตราต่างประเทศและการใช้จ่ายของคนไทยมากระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ ช่วยลดดุลการค้าและบัญชีชำระเงิน เน้นการทำตลาดต่างประเทศ เน้นการชักชวนให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวประเทศไทยจำนวนมาก กำหนดนโยบายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเอเชีย โดยตั้งเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ได้ 20 ล้านคน ในปี 2553

เป็นที่ตระหนักกันคืออยู่แล้วว่าการพัฒนาใดๆ ก็ตาม มักจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม ดังนั้น จากการพัฒนาประเทศไทยได้พัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ผลจากนโยบายดังกล่าว การพัฒนาต่างๆ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยเฉพาะทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาอย่างมากมา อาทิเช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและปัญหามลภาวะ เช่น สภาพแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม สกปรก มีขยะและสิ่งปฏิกูลเคลื่อนกลาดอยู่ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แหล่งน้ำเน่าเสีย หาดทรายสีคล้ำลง พืชพันธุ์และสัตว์ป่าตามธรรมชาติถูกทำลายจนลดจำนวนหรือสูญพันธุ์ไปอย่างรวดเร็ว ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ เช่น การจับจองพื้นที่ภูเขาหรือ ป่าสงวนเพื่อสร้างสถานที่ตากอากาศ การบุกรุกพื้นที่เกาะ ชายหาด และพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมด้านทัศนียภาพและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ปัญหาอาคารและสิ่งปลูกสร้างลักษณะปัญหา คือ การก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและได้รับความนิยมสูง เช่น เมืองพัทยา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดเชียงใหม่ การก่อสร้างอาคารดังกล่าวมิได้มีการควบคุมด้านความสูง รูปแบบ ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาทัศนียภาพขัดต่อสภาพธรรมชาติ ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นการทำลายภูมิทัศน์อันเป็นความงามและเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมไป จากปัญหาต่างๆ ข้างต้น จะพบได้ว่าผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่มี การจัดการที่ดี ได้ก่อให้เกิดผลเสียต่างๆ เช่น เกิดความเสียหายหรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีแต่เดิม รวมทั้งคุณภาพของทรัพยากรนั้นจะค่อยลง เกิดมลภาวะทางน้ำ อากาศเสีย เกิดการสูญเสียชีวิตของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่าในท้องถิ่น เกิดการทำลายสภาพภูมิศาสตร์ ทางธรรมชาติตลอดจนหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

ภูเก็ต (Phuket) เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีเหมืองแร่ดีบุกและเป็นศูนย์กลางการค้าขายแร่ดีบุกกับต่างประเทศ อาชีพการทำเหมืองแร่จึงเป็นอาชีพหลัก เมื่อเหมืองแร่ที่อุดมสมบูรณ์ถูกใช้จนหมดสิ้นไป รัฐบาลจึงได้ชี้แนะแนวทางส่งเสริมให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวขึ้นแทนธุรกิจเหมืองแร่ด้วยการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวขึ้นแทนธุรกิจเหมืองแร่ มีโรงแรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นตามลำดับ ทั้งในลักษณะโรงแรมระดับชั้นหนึ่งและโรงแรมประเภทรีสอร์ตชายทะเล จนภูเก็ตกลายเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่รวดเร็วและทันสมัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย และมีชื่อเสียงในการท่องเที่ยวระดับโลก ประกอบกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดให้จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศ จากการทำมีธรรมชาติทางทะเลที่งดงามได้รับการขนานนามว่า “ไข่มุกอันดามัน” หรือ “Pearl of Andaman” ซึ่งรายได้หลักของจังหวัดภูเก็ตมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประมาณปีละ 70,000 ล้านบาท

ตำบลเทพกระษัตรี เป็นตำบลตั้งอยู่ในเขตอำเภอถลาง ถือได้ว่าเป็นเมืองเก่าตั้งแต่สมัยโบราณ มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และมีสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น ท่ากลางชนะศึก วัดพระทอง วัดเทพกระษัตรี วัดม่วง (อดีตเป็นเมืองถลางเป็นสถานที่ค้าขายเพื่อต่อสู้กับพม่าของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร) และวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ประเพณีเดือนสิบ ประเพณีถือศีลกินผัก รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ คือ น้ำตกโดนไทร ป่าชายเลนท่ามะพร้าว โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี และเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตที่ผ่านมามีได้ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ประกอบกับการขาดองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการที่ให้การสนับสนุนและใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ไม่มีความชัดเจนในด้านแนวคิด หลักการ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการกระจายผลประโยชน์ให้ชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งในอนาคตต้องมุ่งหวังให้ “คนในชุมชน” เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวและไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ต้องสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ โดยต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การปกป้องดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยให้มีความสมดุลกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมรวมทั้งเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต โดยแนวคิด “การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้อัตลักษณ์ธรรมชาติของท้องถิ่นที่จะรองรับได้ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน และมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นไว้ได้ ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวก็จะไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาในฐานะเป็นบุคลากร ในตำแหน่งปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดภูเก็ต มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศ เห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดเป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างยั่งยืน จึงมีความสนใจศึกษาให้ทราบถึงศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี รวมถึงปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวว่ามีอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาแผนแม่บท

ชุมชนด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี และชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี และชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

3. ขอบเขตการศึกษา

ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเฉพาะเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีเท่านั้น โดยการพัฒนาศักยภาพของชุมชน และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ในมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

แผนแม่บทชุมชน หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ชุมชนร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เข้าใจศักยภาพที่เป็นทุนที่แท้จริงของตนเอง และพบแนวทางในการพัฒนาทุนดังกล่าว ไปสู่การพึ่งตนเอง กระบวนการเรียนรู้

การจัดการ หมายถึง การเข้าไปจัดแจงเข้าไปดำเนินการให้มีหรือให้ดีขึ้น

ประชาชน หมายถึง ราษฎรผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ประชาคมหมู่บ้าน หมายถึง ราษฎรผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนประจำปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

คณะกรรมการหมู่บ้าน หมายถึง ราษฎรผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ให้เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

ผู้นำทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอกลาง และคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต ประธานและสมาชิกศูนย์วัฒนธรรมตำบลเทพกระษัตรี หมู่ที่ 2 บ้านแขนง ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต

ผู้ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ราษฎรผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวทั้งในทางตรงและทางอ้อม อาทิเช่น บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ร้านอาหาร รถรับจ้าง ร้านบริการนวดแผนโบราณ ร้านขายของที่ระลึก ฯลฯ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ และศึกษาวัฒนธรรม รวมทั้งการสัมผัสสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

ด้านที่พัก หมายถึง การจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าพักอาศัยในที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีอุปกรณ์ เครื่องใช้ สุขาภิบาล และการดูแลสภาพบริเวณที่สะอาด ร่มรื่น ปราศจากแมลงหรือสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ด้านอาหารและโภชนาการ หมายถึง การจัดเตรียมอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ สะอาด และควรเป็นอาหารในท้องถิ่น ภาชนะที่ใช้และสถานที่ปรุงต้องหมั่นดูแลความสะอาด ถูกสุขลักษณะ น้ำดื่ม น้ำใช้ มีที่เก็บมีच्छิตมั่นใจได้ว่าไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ด้านความปลอดภัย หมายถึง การจัดให้มีเวรยาม เจ้าหน้าที่ พร้อมอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และ การดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาที่พักและบริเวณให้แข็งแรง ปลอดภัย

ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่จัดบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรม การเดินป่า ตกปลา ซิม้า ปีนเขา กิจกรรมฝึกหัดศิลปะหัตถกรรม กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมการบันเทิงต่างๆ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด หมายถึง การจัดทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่และบริการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนให้กับนักท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการศึกษา ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมุ่งไปที่กลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุดและโดยตรงจำนวน 3 กลุ่ม คือ คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กำนันและผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน โดยมาจากตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม และตัวแทนผู้ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการจัดการ
การท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องตามปัญหาและความต้องการของชุมชน

6.2 เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งไปที่การประมวลแนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชน ด้านการจัดการการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำเอาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการและการจัดทำแผนแม่บทชุมชน
2. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการและการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

ผู้ทำการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการใด ๆ นั้น ต้องมีการจัดการในเรื่องนั้นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้การดำเนินการในเรื่องนั้นมีการจัดการที่จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและจะต้องมีกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539:12) ชนงกรณ์ กุณทลบุตร (2547:3-4) จากเอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2539:37-38) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการจัดการหรือกิจกรรมในการจัดการว่าประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ และการพัฒนาแผนย่อย เพื่อการประสานงานในการทำกิจกรรม
2. จัดองค์กร เป็นการกำหนดความต้องการที่จะปฏิบัติว่าจะดำเนินการอย่างไร และใครเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติ
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน เป็นการสรรหาคนที่มีความเหมาะสม และมีการพัฒนาคน เพื่อให้งานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์
4. การชักนำ เป็นการสั่งการ และการจูงใจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล และการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น
5. การควบคุม เป็นการตรวจสอบกิจกรรมที่จะทำให้เกิดความแน่นอนบรรลุผล

สำหรับในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำกระบวนการ การวางแผนเข้ามาศึกษาในครั้งนี้ด้วย ซึ่งการวางแผน รวมถึงการพัฒนาแผน เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญว่าในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ด้านการท่องเที่ยวนั้นจำเป็นต้องนำกระบวนการจัดการมาเกี่ยวข้องด้วย โดย พจนารถ กริ่งไกร (2545:12-14) ได้อ้างถึง Adhikary, M ที่ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (7s) สรุปได้ดังนี้

1. Strategy หมายถึง กลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานอย่างกลมกลืน ระหว่างวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวที่จะต้องเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ในการวางแผน การดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง และเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติ

2. Structure หมายถึง โครงสร้างในองค์กรที่จะต้องมีการจัดลำดับชั้นและแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ

3. System หมายถึง ระบบในการจัดการท่องเที่ยว รวมรวมถึงการจัดการข้อมูล การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด และอื่นๆ โดยทุกระบบจะต้องมีการประสานความร่วมมือและมีความสัมพันธ์กันทุกขั้นตอน

4. Staff หมายถึง บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวที่จะต้องมีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน ทำงานด้วยความจริงใจ เพื่อจุดมุ่งหมาย คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

5. Skill หมายถึง ทักษะในการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

6. Style หมายถึง รูปแบบในการดำเนินการซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน

7. Share หมายถึง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่ดีที่สุด

ซึ่งรูปแบบในการจัดการท่องเที่ยวข้างต้น ผู้ศึกษาต้องการที่จะนำ Share และ Style ในการนำมาใช้ คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้ ซึ่งนำมาใช้กับ กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขึ้น เพื่อที่จะได้ข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้ในรูปแบบของตัวเอง ซึ่งเป็นความรู้ในรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี หลังจากนั้นผู้ทำการศึกษาจะนำมาประมวลผลเพื่อพัฒนา การจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีต่อไป และในการจัดการการท่องเที่ยวนั้น ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาการจัดการใน 5 ภารกิจหลัก ดังต่อไปนี้

1. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้สาธารณชนได้ทราบให้มากที่สุด

2. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่สำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

3. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

4. การบริหารแหล่งท่องเที่ยว เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการวางระบบในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ

ซึ่ง 5 ภารกิจหลักที่กล่าวมาข้างต้น เป็นกระบวนการในการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยว ที่ควรจะดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล และสภาตำบล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543 : 68-69) และ พรศุติ อินชรัตน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการจัดการโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งในส่วนของจัดการโบราณสถานนั้น ได้แบ่งประเด็นการจัดการไว้ให้เหมาะสมกับลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ โบราณสถาน ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การทำแผ่นพับ การจัดเป็นโครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นต้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่พัก ห้องน้ำ การบริการขายอาหารและเครื่องดื่ม

3. การคมนาคม เช่น เส้นทางคมนาคม สถานที่จอดรถ เป็นต้น

4. การอนุรักษ์และพัฒนา เช่น การจัดสรรงบประมาณ ความร่วมมือของชุมชน เป็นต้น

จะอย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาได้นำการกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2548) มาปรับประเด็นที่จะศึกษา การจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งการกำหนดมาตรฐาน การบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ตามประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่องกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 ซึ่งได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 8 ด้าน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก ต้องประกอบด้วยโครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้ มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชน และเครื่องนอนที่สะอาด มีห้องน้ำและส้วมที่สะอาด มีการเปลี่ยนผ้าปู ที่นอน และอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้ง เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ ต้องประกอบด้วย มีอาหารปรุงมาอย่างดี ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย คราวอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีกลิ่น อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีน้ำดื่มที่สะอาด มีร้านอาหารชุมชน

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการคัดเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษา

ทรัพย์สินส่วนตัวและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัวมีการดูแลและซ่อมแซมล้อคต่างๆ ในที่พักเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ ประกอบด้วย มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์ มีคณะกรรมการบริหาร โครงการ มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมจารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก ชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากโฮมสเตย์อย่างเดียวและต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นคนท้องถิ่น และมีความพร้อมใน การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ทราบชัดเจน

มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย มีกิจกรรมท่องเที่ยว มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน มีกิจกรรมต้อนรับแขกประเพณีของท้องถิ่น มีกิจกรรมบันเทิง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยว กับเจ้าของบ้าน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน และการถ่ายทอดตำนานหรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

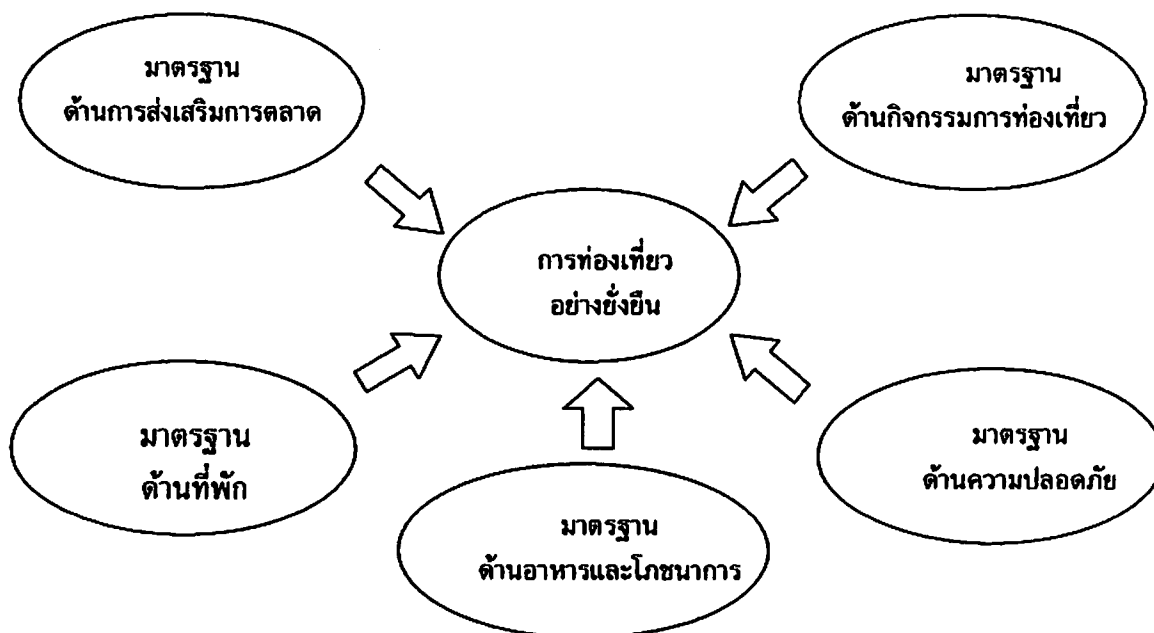
มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป พื้นที่หลักยังคงสภาพเดิมของชุมชนและ ยังรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของตน

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วย มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนในด้านการให้บริการที่ประทับใจ

มาตรฐานที่ 8 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเอง มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาต้องการความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยได้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว จากการกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจำนวน 8 มาตรฐาน ผู้ทำการศึกษาได้คัดเลือกมาตรฐานดังกล่าว เพื่อทำการวิจัยเพียง 5 มาตรฐานเท่านั้น คือ มาตรฐานด้านที่พัก มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ มาตรฐานด้านความปลอดภัย มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งมาตรฐานด้านที่พักในการศึกษานี้ หมายถึง การจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าพักอาศัยในที่ที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีอุปกรณ์ เครื่องใช้ สุขภัณฑ์ และการดูแลสภาพบริเวณ

ที่สะอาด ร่มรื่น ปราศจากแมลงหรือสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ด้านอาหารและโภชนาการ หมายถึง การจัดเตรียมอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ สะอาด และควรเป็นอาหารในท้องถิ่น ภาชนะที่ใช้และสถานที่ปรุงต้องหมั่นดูแลความสะอาดถูกสุขลักษณะ น้ำดื่ม น้ำใช้มีที่เก็บมิดชิดมั่นใจได้ว่าไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับมาตรฐานด้านความปลอดภัย หมายถึง การจัดให้มีเวรยาม เจ้าหน้าที่ พร้อมอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษาที่พักและบริเวณให้แข็งแรงปลอดภัย ส่วนมาตรฐานด้านกิจกรรมท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่จัดบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการเดินป่า ตกปลา ขี่ม้า ปีนเขา กิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรม กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมการบันเทิงต่างๆ รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน และประการสุดท้าย มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด หมายถึง การจัดทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่และบริการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าถ้ามีการจัดการการท่องเที่ยวครอบคลุม 5 มาตรฐาน ดังกล่าวแล้วสามารถที่จะให้ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จัดการการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี (ที่มา ปรับปรุงจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว : 2548)

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวใน 5 มาตรฐาน นั้น เมื่อได้ข้อมูลที่ได้จาก กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชน แล้ว ก็จะนำมาประมวลผลแล้วจะทำให้รู้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรที่พัฒนาอย่างไร ด้านไหนที่ควรที่จะเพิ่มเติมให้มีมาตรฐาน ซึ่งชุมชนควรที่จะต้องกำหนดแนวทางพัฒนาด้วยตัวเอง โดยความร่วมมือกันจัดทำแผนซึ่งเรียกว่า “แผนแม่บทชุมชน” ซึ่ง

เสรี พงศ์พิศ (2546) ได้ให้ความหมายว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดเป้าหมายว่าชุมชนต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด แล้วจะไปถึงที่นั่นได้อย่างไร ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมไปพร้อมกัน ต้องทำแผนร่วมกันทั้งผู้นำในชุมชนและสมาชิกในชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่ต้องใช้เวลายาวนานไม่น้อยกว่าครึ่งปี จากนั้นจึงเรียนรู้ที่จะนำแผนนี้ไปปฏิบัติ ทำให้เกิดผลต่อชีวิตของชุมชน ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้หรือการจัดทำแผนชุมชนนี้

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนแม่บทชุมชน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ชุมชนร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เข้าใจศักยภาพ ปัญหา ข้อจำกัดและอุปสรรคของชุมชน เพื่อที่จะค้นหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อไปสู่การพึ่งตนเอง สำหรับกระบวนการเรียนรู้นี้ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ตั้งชื่อกระบวนการนี้ว่า “ประชาพิชัย” หรือ “ประชาพิชัยและพัฒนา” ดังนั้น การทำแผนแม่บทชุมชนจึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการประชาพิชัยเป็นเครื่องมือสร้างแผนพัฒนาของชุมชน แบบมีส่วนร่วม หัวใจของการทำประชาพิชัยก็คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนหลุดพ้นจากวิธีคิดแบบพึ่งพาด้วยการรอความช่วยเหลือจากรัฐหรือภายนอก ซึ่ง เสรี พงศ์พิศ (2546) ได้กล่าวว่ามีหลักสำคัญในกระบวนการประชาพิชัย คือ การรู้จักตนเองรู้จักโลก คือ เป็นการที่เราต้องมีสติรู้ว่าตัวเองเป็นใคร รู้สถานภาพของตนเอง รู้อุดมการณ์ของชีวิต รู้เท่าทันสังคมและโลกของการบริโภคนิยม รู้จักความพอเพียงและความสุขที่แท้จริง หลังจากนั้นเราต้องรู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ คือ การรู้จักประวัติศาสตร์ของตนเอง และบรรพบุรุษ รู้จักวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง มีภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง และต้องรู้จักศักยภาพและทุน คือ การรู้จักพลังภายในของชุมชนที่ยังไม่ได้ใช้อย่างเต็มที่ ศักยภาพนั้นมีทั้งทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งทุนทางทรัพยากร ทางสังคม ความช่วยเหลือเกื้อกูลจารีตประเพณี เมื่อสามารถรู้จักศักยภาพของชุมชนและทุนแล้ว จำเป็นที่จะต้องรู้รายรับ รายจ่าย หนี้สิน และปัญหาต่างๆ คือ เก็บข้อมูลรายรับ รายจ่ายของตนเอง เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายหรือการเพิ่มรายได้ รวมทั้งการเรียนรู้ปัญหาต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันไม่ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเพื่อความสำเร็จจำเป็นต้องเรียนรู้จากตัวอย่างและความสำเร็จของชุมชนอื่น คือ การศึกษาวิธีคิด การแก้ปัญหา จากประสบการณ์ของชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ค้นหาทางเลือกใหม่ ความต้องการแท้จริง คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจวิจัยชุมชนของตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการไปดูงาน ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดของชุมชนมาหาทางเลือกใหม่ของการพัฒนาชุมชน ซึ่งหลักสำคัญในลำดับสุดท้าย คือ การร่างแผนแม่บทและประชาพิจารณ์ คือ การเขียนแผนแม่บทชุมชนจากข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ได้ เมื่อได้ร่างแผนแม่บทชุมชนแล้ว ทำการประชาพิจารณ์เพื่อให้ทุกคนได้ระดมพลังความคิดและสติปัญญาเพื่อให้ได้แผนที่ดีที่สุดและทุกคนมีส่วนร่วม

การทำแผนแม่บทชุมชนต้องคำนึงถึง 4 เรื่องที่สำคัญ คือ ประการแรกการร่วมใจ มีเป้าหมายร่วมกัน หรือการมีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการตั้งใจร่วมกันในการแก้ปัญหา ประการที่สองการร่วมคิด หรือมีหลักคิดหลักการร่วมกัน มีวิธีคิดและวิธีการเหมือนกันว่า การแก้ไขปัญหาต้องมีการเรียนรู้ มีการวิจัยข้อมูลของชุมชน ค้นหาทุนของชุมชน และหาทางพึ่งตนเองจากภายในก่อน หลักการนี้คนในชุมชนต้องเห็นร่วมกัน ประการที่สามการร่วมมือ หรือการที่ชุมชนทั้งหมด ร่วมมือกัน ไม่ใช่แค่ผู้นำสองสามคน แต่ทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้เรื่องราวต่างๆ ตั้งแต่ต้น ร่วมกันทำข้อมูล สำรวจข้อมูลของครอบครัวและของชุมชนด้วยกัน และประการสุดท้ายคือการร่วมแรง คือ การแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน การจัดระบบการทำงานก่อน ระหว่าง และหลังการประสานงาน กับฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐเอกชนระหว่างชุมชนและเครือข่าย

ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนนั้นจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 6 ประการ องค์ประกอบแรกคือ ตำบล ตำบลเป็นขนาดที่พอเหมาะสำหรับการบริหารจัดการชีวิตของชุมชน มียุทธศาสตร์บริหารส่วนตำบลเป็นจุดเชื่อมกับรัฐ การดำเนินการระดับตำบลทำให้สามารถระดมทรัพยากร ระหว่างหมู่บ้านได้ และในแผนเศรษฐกิจชุมชนสามารถวางระบบการผลิตให้แตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้านได้ นั่นคือร่วมคิดร่วมทำแล้วแยกกันผลิตและร่วมกันบริโภค

คนที่เกี่ยวข้องทั้งในหมู่บ้าน ตำบล และจากภายนอก คนในหมู่บ้าน หมายถึง ผู้นำชุมชน นักวิจัยชุมชน และชาวบ้านทุกคน คนนอกชุมชน หมายถึง ข้าราชการ นักพัฒนาเอกชน อาจารย์ และนักวิจัยที่เข้ามาช่วยในการทำแผนนี้

เวทีการเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อทำข้อมูล เพื่อพูดคุยกันในประเด็นที่กำลังทำการศึกษากันอยู่ ตลอดจนการไปศึกษาดูงานนอกชุมชนเป็นต้น

ข้อมูล หมายถึง สิ่งที่นักวิจัยชุมชนร่วมกันสำรวจ เก็บจากครอบครัว เอามารวมกันในระดับหมู่บ้าน แล้วนำมารวมกันในระดับตำบล ข้อมูลเหล่านี้ มีทั้งข้อมูลรายรับ รายจ่าย หนี้สิน ปัญหาต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งข้อมูลทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา ข้อมูลความต้องการของชุมชน เป็นต้น

เครื่องมือหรือวิธีการในที่นี้ คือ การทำประชาพิชญวิธีการที่ชุมชนร่วมวิจัยตนเอง วิจัยชุมชนสำรวจข้อมูลเพื่อทำแผนแม่บทชุมชนกำหนดชีวิตของตนเอง

แผน หมายถึง แผนแม่บทชุมชน หรือแผนยุทธศาสตร์หรือแผนชีวิตของชุมชน เพราะเป็นแผนที่วางเป้าหมายและวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าได้ใช้องค์ประกอบครบทั้งหมด คือ ตำบลเทพกระษัตรี ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เวทีการเรียนรู้ซึ่งผู้ทำการศึกษาปรับใช้เป็นการสนทนากลุ่ม ข้อมูลในการแสดงความคิดเห็น เครื่องมือที่ใช้คือการทำประชาพิชญ แต่ในการศึกษาครั้งนี้

ผู้ศึกษามีเวลาในการศึกษาจำกัด จึงได้จัดทำเพียงบางส่วนซึ่งอาจไม่ครบในกระบวนการประชาพิชัย และองค์ประกอบสุดท้าย คือ แผนแม่บทชุมชน

เมื่อมีองค์ประกอบในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนแล้ว ต่อไปคือการทำแผนแม่บทชุมชน โดย เสรี พงศ์พิศ (2546) ได้กำหนดให้มีขั้นตอนจำนวน 7 ขั้นตอน มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านที่มารวมกันในระดับตำบล เป็นคณะทำงานแผนแม่บทตำบล อาจจะเลือกหมู่บ้านละ 3-4 คน จำนวนรวมทั้งตำบลไม่ควรเกิน 50 คน คณะทำงานแผนแม่บทชุมชนจะเป็น แกนนำสำคัญในการดำเนินงานในหมู่บ้านของตนต่อไป และทุกเดือนจะนำข้อมูล นำผลที่ได้รับไปนำเสนอต่อที่ประชุม คณะทำงานตำบลและเตรียมเวทีต่อไป

การเตรียมชุมชน การทำความเข้าใจกับชุมชนเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะชุมชนเคยมีประสบการณ์เก่าๆ ที่โครงการพัฒนาหรือการวิจัยที่เข้าไปในชุมชนพร้อมกับเงิน ขอให้ชาวบ้านเก็บข้อมูล ทำข้อมูลจนชาวบ้านเบื่อหน่าย ไม่รู้ว่าทำแล้วได้อะไร เริ่มต้นจึงควรทำความเข้าใจกับผู้นำ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้นำตามธรรมชาติ ที่ชาวบ้านให้การยอมรับ จากนั้นจึงเลือกตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านประมาณ 3-5 คนเข้ามาเป็นคณะทำงานแผนตำบล และหาทีมงานนักวิจัยชุมชนในหมู่บ้านจากผู้ที่อาสาเข้ามาทำงานคิด 1 คนต่อ 10 ครัวเรือนและทำการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่มีอยู่แล้วไว้ใช้งานโดยไม่ต้องเก็บข้อมูลใหม่

เวทีที่ 1 เปิดโลกแห่งการเรียนรู้ คือ เวทีที่อาศัยวิทยาการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์โลกปัจจุบัน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงโลกกับชีวิตของชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งวิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาที่ผ่านมากกว่า 40 ปี ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมที่ตามมา และการพัฒนาแนวใหม่ ทำความเข้าใจวิธีการประชาพิชัย

เวทีที่ 2 หลังจากทำการสำรวจข้อมูลรายรับรายจ่าย หนี้สินประมาณ 1 เดือน นักวิจัยชุมชนนำข้อมูลรายรับ รายจ่าย หนี้สินเท่าที่เก็บได้มาประเมินและประมวลผล และในเวทีนี้อาจเชิญคนเฒ่าคนแก่ ผู้รู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน ให้มาเล่าเรื่องให้ฟังพอสังเขป ให้เกิดสำนึกในท้องถิ่นร่วมกัน พร้อมทั้งกำหนดการบ้านให้ทำข้อมูล ทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญาและสุขภาพเพื่อนำมาวิเคราะห์ในเวทีที่ 3

เวทีที่ 3 หลังการทำงาน 2-3 เดือน จะได้ข้อมูลรายรับรายจ่ายหนี้สินเพียงพอ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ในระดับตำบล รวมตัวเลขทุกหมู่บ้านเข้าด้วยกันจะได้ภาพของตำบล นอกจากนี้ทำการประเมินการเก็บข้อมูลทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา ว่าปัญหาอุปสรรคและ ความคืบหน้าอย่างไรบ้าง พร้อมกันนี้ก็ประเมินข้อมูลสุขภาพและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยการพูดคุยกันถึงสาเหตุของปัญหา ในเวทีนี้ต้องเตรียมการไปศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จด้วย

เวทีที่ 4 สรุปบทเรียนการ ไปศึกษาดูงาน นำข้อมูลจากการไปศึกษาดูงาน มาวิเคราะห์ รวมทั้งข้อมูล ทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา ปัญหาและสุขภาพ แล้วรวมข้อมูลเข้ากับรายรับ รายจ่ายและหนี้สิน เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาและศักยภาพในการแก้ปัญหา ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ในกรอบใหญ่

และกลับไปเตรียมการระดมวิสัยทัศน์ของแต่ละชุมชน หาทางเลือก และความต้องการ ที่แท้จริงของแต่ละชุมชน เพื่อนำมาปรับปรุงให้เป็นแผนแม่บทระดับชุมชน

เวทีที่ 5 การนำเสนอแผนแม่บทชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน โดยแผนประกอบด้วยแผนงาน โครงการ กิจกรรม จากนั้นวางแผนร่วมกันทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลให้ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการ กิจกรรม และเตรียมการทำประชาพิจารณ์ตำบล

เวทีที่ 6 สรุปผลการดำเนินงานประชาพิชย์ ทำประชาพิจารณ์แผนแม่บทชุมชนในที่ประชุมระดับตำบลเชิญชวนผู้นำและชาวบ้านจากทุกหมู่บ้านเข้าร่วมให้มากที่สุด

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวทางการจัดทำแผนแม่บทชุมชนมาปรับใช้คือ (Participatory Action Research) การใช้เวทีที่ 1 เพื่อที่จะได้ทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกกับชีวิตของชุมชน ในด้านการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและ ด้านลบ และวิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน สำหรับการดำเนินการประชาพิชย์นั้น ตามที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาพร้อมกับประสบการณ์ของผู้ศึกษาในการทำประชาพิชย์มีน้อย ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาจึงได้ดำเนินการ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม ซึ่งอาจจะไม่สามารถที่จะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน ตามเป้าหมายของการจัดทำแผนแม่บทชุมชนได้ ประกอบการการประชาพิชย์ใช้เวลาในการดำเนินการนานและต้องมีการทำกระบวนการอย่างต่อเนื่องซึ่งงบประมาณจำนวนมากพอสมควรในการจัดประชุม ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาจึงเน้นการศึกษาในครั้งนี้ในด้านความคิดเห็นของเกี่ยวกับการพัฒนาแผนแม่บทชุมชน ด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีเป็นหลัก ซึ่งวิธีการศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือที่เรียกว่า PAR (Participatory Action Research) มาปรับใช้ในกระบวนการหาข้อมูล ซึ่งแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น เป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างนักวิจัยภายนอกกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวบ้านหรือสมาชิกขององค์กรชุมชนซึ่งจะมีบทบาทเป็นนักวิจัยภายในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาศูนย์หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People centered Development) และแนวคิดการแก้ปัญหาด้วยการบวนการเรียนรู้ของชุมชน (Problem Based Learning) เป็นหลัก อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่มีความยั่งยืนบนพื้นฐาน ของการดำรงอยู่ของคุณภาพชีวิตทั้งของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (เอกสารประกอบการฝึกอบรมพัฒนากร, 2547)

จากเอกสารที่ผู้ทำการศึกษาได้อ้างถึงดังกล่าวสามารถอธิบายขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีขั้นตอนสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

1.1.1 การคัดเลือกชุมชนและการเข้าสู่ชุมชน

1.1.2 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1.2 ขั้นตอนดำเนินการศึกษา เพื่อการวางแผนพัฒนาตามแผนและการติดตามประเมินผล

1.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

1.2.2 การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนา

1.2.3 การกำหนดแผนงาน โครงการและการจัดการ

1.2.4 การปฏิบัติตามโครงการ

1.2.5 การติดตามประเมินผล

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำขั้นตอนการเตรียมการและขั้นตอนดำเนินการวิจัยในหัวข้อการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชนมาปรับใช้เท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้จะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ในประการแรกคือการคัดเลือกชุมชนและการเข้าสู่ชุมชน ซึ่งอธิบายได้ว่าข้อมูลชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจ ข้อมูลควรเป็นข้อมูลทุกด้าน อาทิ กายภาพ ชีวภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การสื่อสาร ฯลฯ การรวบรวมควรเป็นข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และประการที่สอง คือ การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนนั้น นักวิจัยจะต้องเริ่มดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยการแนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการทั้งในรูปของการพูดคุยไม่เป็นทางการและการจัดประชุมกึ่งทางการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนรับรู้ สำหรับขั้นตอนที่ 2 คือ ขั้นตอนการวิจัยเพื่อวางแผนพัฒนา ตามแผนและการติดตามประเมินผลนั้นผู้ทำการศึกษาได้ใช้เพียงบางส่วนคือ การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการเน้นการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและการให้การศึกษาชุมชน พร้อมกันไปโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ วิธีการจะเป็นการอภิปรายถกปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านทั้งที่เป็นอาสาสมัครแลกเปลี่ยนระดับบุคคล และระดับกลุ่ม เพื่อประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชนพร้อมกันไปกับการประเมินความเป็นไปได้ด้านทรัพยากร ที่มีอยู่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดทำโครงการต่อไป ซึ่งในขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษานำมาปรับใช้ในการศึกษาในการคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างกรอบคิดในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้กล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

2. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายของการท่องเที่ยว (tourism) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548:5-7) ในปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) องค์การสหประชาชาติ ได้จัดการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ขึ้นที่กรุง โรม ประเทศอิตาลี และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "การท่องเที่ยว" ไว้ว่า "การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน หรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร" พร้อมกับให้ประเทศสมาชิกใช้คำว่า "ผู้มาเยือน" (visitors) แทนคำว่า "นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน" (tourist) คำว่า "ผู้มาเยือน" มีความหมาย 2 ประการ คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (tourists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ (local accommodation) และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักฟื้น ทัศนศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ดัดต่อธุรกิจ ร่วมการประชุม สัมมนา เป็นต้น โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1.1.1 International Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน เดินทางเข้ามาในประเทศและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (1 คืน) และไม่เกิน 60 วัน

1.1.2 Domestic Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน อาจเป็น คนไทยหรือคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยเดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายนอกรายได้ และระยะเวลาที่พำนักอยู่ ไม่เกิน 60 วัน

1.2 นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (same-day visitor) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวและอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่ได้ใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ เช่น ผู้เดินทางมาขึ้นเรือสำราญ (cruise) โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวได้ในทำนองเดียวกัน คือ

12.1 International Excursionist หมายถึง นักทัศนาจรระหว่างประเทศ

1.2.2 Domestic Excursionist หมายถึง นักทัศนาจรภายในประเทศ ทั้งนักท่องเที่ยวประเภท Tourist และ Same-day Visitor เป็นกลุ่มนักเดินทาง (traveler) ที่สามารถ ติดตาม การเดินทาง และจัดเก็บเป็นข้อมูลสถิติได้

สำหรับประเทศไทยก็ได้ยึดถือคำจำกัดความที่ได้กำหนดขึ้นที่กรุง โรมนี้เป็นหลักในการจด นับ สถิติจำนวน "นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ" ซึ่งสรุปแล้ว ก็หมายถึง ชาวต่างประเทศที่ เดินทางเข้ามา ในประเทศไทยและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 1 คืน (24 ชั่วโมง) และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมี วัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเพื่อ

- 1) ท่องเที่ยวพักผ่อน มาเยี่ยมญาติหรือเพื่อมาพักผ่อน ฯลฯ
- 2) ร่วมประชุมหรือเป็นตัวแทนของสมาคม ผู้แทนทางศาสนา นักกีฬา ฯลฯ

3) เพื่อติดต่อธุรกิจ แต่ไม่ใช่เพื่อทำงานหารายได้

4) มากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอด ณ ท่าเรือ แม้ว่าจะแวะน้อยกว่า 1 คืน การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักชนิดหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งนำรายได้จากประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวและแบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภท โดยเฉพาะความหมายได้ให้ไว้ค่อนข้างกว้าง โดยไม่ได้มุ่งเพียง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเท่านั้น แต่รวมความไปถึง การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษาเพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมชมญาติพี่น้องด้วย

ความหมายของการท่องเที่ยว มีความหมายอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1) การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว

2) การเดินทางด้วยความสมัครใจ

3) การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใจเพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attractions) หรือที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ นั้น ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (Climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (Scenery) และสัตว์ป่า (Wildlife) นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเหล่านี้จะต้องได้รับการดูแลและบำรุงรักษาเป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจทำลายความสวยงามลงได้

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองขนาดใหญ่ ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน สถานที่ที่รัฐบาลก่อสร้างขึ้น พระราชวัง อาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ยังมีกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกจำนวนไม่น้อยที่สนใจ ในความรุ่งเรืองแห่งอารยธรรมในอดีต วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อยรวมถึงพิธีกรรม พิธีการงานฉลองรื่นเริงต่าง ๆ ศิลปะการแสดง คนตรี เพลงพื้นบ้าน การรำร่ำ การละเล่น ตลอดจนงานหัตถกรรม

จากการแบ่งประเภทเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งในแต่แหล่งท่องเที่ยวนั้นประกอบไปด้วย ทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ทรัพยากรตามธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ วนอุทยานต่าง ๆ สวนสาธารณะ ทะเลสาบ แม่น้ำ กระแสน้ำ ภูเขา หน้าผา หุบเขา พืชพรรณไม้และสัตว์ต่าง ๆ ชายหาด ท่าเรือ
2. วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งโบราณคดี สถาปัตยกรรมท้องถิ่น หัตถกรรม พื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง งานเฉลิมฉลองต่างๆ ในท้องถิ่น พิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ ประเพณีต่างๆ การละเล่นต่างๆ
3. แหล่งพักผ่อนต่างๆ ได้แก่ สวนสาธารณะ สนามกอล์ฟ บริเวณตั้งแคมป์ไฟ สถานที่ปิกนิก ชายหาดว่ายน้ำหรือแหล่งว่ายน้ำสาธารณะ
4. เครื่องอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ ศูนย์ข่าวสาร การท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ยานพาหนะต่าง ๆ แหล่งจับจ่ายซื้อของ
5. อาหารฤดูกาล การเปลี่ยนแปลงของพืชพรรณไม้ต่าง ๆ
6. สิ่งดึงดูดเชิงจิตวิทยา ความงามของทิวทัศน์ อัญมณีไม้ตรีจิตของประชาชนในท้องถิ่น
7. สินมรดกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะแก่ง น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด วนอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ประการังธรรมชาติใต้ทะเล
8. ประเภทประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัด โบราณ อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานสถาน กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน
9. ประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม ได้แก่ งานประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เช่น หมู่บ้านชาวเขา สถาปัตยกรรมชาวเล ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก สวนน้ำ สินค้าพื้นเมืองและแหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ไร่ นา สวน พืช ผักผลไม้เหมือง แหล่งบันเทิง ร้านอาหาร คาราโอเกะ ผับ บาร์ ในดัลลัส นวดแผนโบราณ การแสดงโชว์รูปแบบต่าง ๆ

ในการศึกษาเรื่อง แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ผู้ศึกษาต้องการที่จะนำแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มาศึกษาร่วมกับชุมชน ซึ่งผู้ทำการศึกษามีความคิดเห็นว่าการใช้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะสามารถที่จะดูแลรักษาฟื้นฟูทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนได้ ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายคือการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมาย เช่นเดียวกับที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้"

มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และ ความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้ นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ (สถานบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2539) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้มีบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ให้ความหมายและ คำจำกัดความไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งและได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ ที่สำคัญมีดังนี้

Ceballos Lascurain (1991) อาจจะเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ เหล่านั้น"

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อ การอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม"

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของ ระบบนิเวศน์และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกระชับ แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น"

The Commonwealtie Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยว ธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุม

ถึงชนบทรอบนิคมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ากรรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การ ป็นผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย"

จากการให้ความหมายและคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุป ได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้อกับการเดินทางไปยัง แหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อ การรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่าง มุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏ ในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่นด้วย

สุรเชษฐ์ เศษฐมาส และดร.ชนิ เอ็มพันธ์ (2539) ได้กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (nature-based) รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น (identical or unique) และทรงคุณค่า ในพื้นที่นั้น

2. เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ (responsibly travel) และมีการจัดการ อย่างยั่งยืน (sustainable management) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ (no or low impact) และช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (learning) และการให้การศึกษา (education) เกี่ยวกับระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ความประทับใจ (appreciation) และประสบการณ์ (experience) ที่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกที่ถูกต้องทางด้านการอนุรักษ์ ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น ตลอดจน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (involvement of local community or people participation) ในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (local benefit) มากกว่าการท่องเที่ยว ที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันที่เรียกว่า conventional tourism ซึ่งมักจะ

เป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ๆ (mass tourism) ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับผู้ประกอบการ หรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

ดร.ชนิ เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส (2539) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วการวางแผนการท่องเที่ยวซึ่งรวมไปไปถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยนั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (natural resource tourism) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (first hand ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จึงมักปรากฏอยู่ในพื้นที่ ที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) กล่าวถึง แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่าเป็นแหล่ง ที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (nature attractions) และคึกคักจากโลกภายนอก (solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้ สัมผัสที่บ้าน นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวว่าหมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมาย (destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจเหล่านั้นอาจเป็นความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้น สภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดย ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (nature destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (cultural destination) ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (historical, archaeological and regions destination) และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และประเพณี (art, culture and traditional destinations) เข้าไว้ด้วยกัน

ดังนั้น หากมองการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่ง แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นจัดได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์เพื่อรองรับ การท่องเที่ยว และเป็นวัตถุประสงค์ประเภทใช้แล้วไม่หมดไป หรือสูญหายหากมีการควบคุมป้องกันด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยว ยังประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยไม่เสื่อมโทรมลงไป ทั้งยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศจนเกินขีดความสามารถของระบบ ที่จะรองรับได้ (carrying capacity)

2. นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2540) ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวแบบหัวกระติ (hard-core nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะที่เที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ 2 นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (dedicated nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปที่สถานธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะได้รู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 3 นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (mainstream nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลกๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลาในรวันดา (Rwanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่นๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ 4 นักท่องเที่ยวธรรมชาติตามโอกาส (casual nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ตน ได้เลือกไป

นอกจากนี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2539 ได้กล่าวถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. การตลาด การตลาดนับเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยว โดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในเชิงการตลาดจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีลักษณะอย่างไร โดยการให้ข้อมูลและสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้เหมาะสมกับความสนใจ และตรงตามความต้องการของตนเองหรือไม่ และสามารถยอมรับกฎ หรือกติกาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้หรือไม่ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการตลาดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกสรรประเภทและคุณภาพของนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ (qualitative tourism) มากกว่าการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (quantitative tourism) อันจะเป็นหนทาง นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งส่วนใหญ่งานด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ดร.ชนิ เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, 2539)

4. การบริการ การท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรม

ท้องถิ่นท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ในภาคบริการ ซึ่งได้แก่ การจัดที่พักที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น (ecolodge) เป็นมรดกเทศก้นำทางในการเดินป่า เป็นต้น

กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมนับได้ว่าเป็นความหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมบางประเภทอาจมีลักษณะที่บ่งชี้ว่าเป็น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในขณะที่บางกิจกรรม อาจมีความกำกวม หรือคาบเกี่ยว ซึ่งต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบ วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติ กิจกรรม และการให้บริการว่ามุ่งเน้นอะไร และอย่างไร เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้ ผจญภัย กีฬา สุนัขสวน เพื่อความบันเทิง สัมผัสองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แลกเปลี่ยนและถ่ายทอด ประสบการณ์ เป็นต้น

ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2539) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องเป็นเรื่องของการเรียนรู้ และได้รับ ประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งศูนย์วิจัย ป่าไม้ (2538) ได้แบ่งกลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริม คือ

- กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism activities) เป็นกิจกรรมหลัก
- กิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการได้ใกล้ชิดชื่นชมธรรมชาติ
- กิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการผจญภัยตื่นเต้นท้าทายกับธรรมชาติ (adventurous recreational activities) เป็นกิจกรรมเสริม

ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและไปด้วยกันได้ดีกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่กระทำในพื้นที่ธรรมชาติ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่ม ต่อกิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อไม่สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การเดินป่า (hiking/ trekking) กิจกรรมศึกษา ธรรมชาติ (nature education) กิจกรรมถ่ายภาพธรรมชาติ บันทึกเทปวีดีโอ เทปเสียงธรรมชาติ (nature photography video taping and sound of nature audio taping) กิจกรรมส่องสัตว์/ดูนก (animal/bird watching) กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ (cave exploring/visitig) กิจกรรมศึกษา ท้องฟ้าและ คาราสาสต์ (sky interpretation) กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (boat sightseeing) กิจกรรมพายเรือ แคนู (canoeing)/ เรือคะยัค (kayak) / เรือใบ (rowboating)/ เรือใบ (sailboating) กิจกรรมดำน้ำ ชมปะการังน้ำตื้น (snorkle or skiln diving) และกิจกรรม ดำน้ำลึก (scuba diving)

2. กิจกรรมท่องเที่ยวประเภทชื่นชมธรรมชาติและกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทตื่นเต้น ผจญภัยท้าทายกับธรรมชาติ ได้แก่ กิจกรรมชม ทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (relaxing) กิจกรรม ขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (terrain/ mountain biking) กิจกรรมปีน/ไต่เขา (rock/ mountain climbing) กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ (tent camping) กิจกรรมเครื่องร่อนขนาดเล็ก

(hang glider) กิจกรรม ล่องแพยาง/ไม้ไผ่ (white water rafting) กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหาร (picnicking) กิจกรรม เที่ยว น้ำตก (waterfall visits/ exploring) และ กิจกรรม วินด์เซิร์ฟ (wind surfing)

จากการศึกษาแนวคิดและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำให้ทราบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแบบของการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่รักษาคุณภาพ ทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural - based tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (Cultural - based tourism) อันจะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบ น้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต” ในครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารและศึกษาภาคสนาม เป็นการเสนอระเบียบวิธีการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กรอบแนวคิดในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวนประชากรทั้งสิ้น 11,386 คน ชาย 5,892 คน หญิง 5,944 คน

กลุ่มประชากรที่จะศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 22 คน

1.2 กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 11 คน

1.3 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 – 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเท่ากับประชากร ส่วนกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน รวม 50 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน

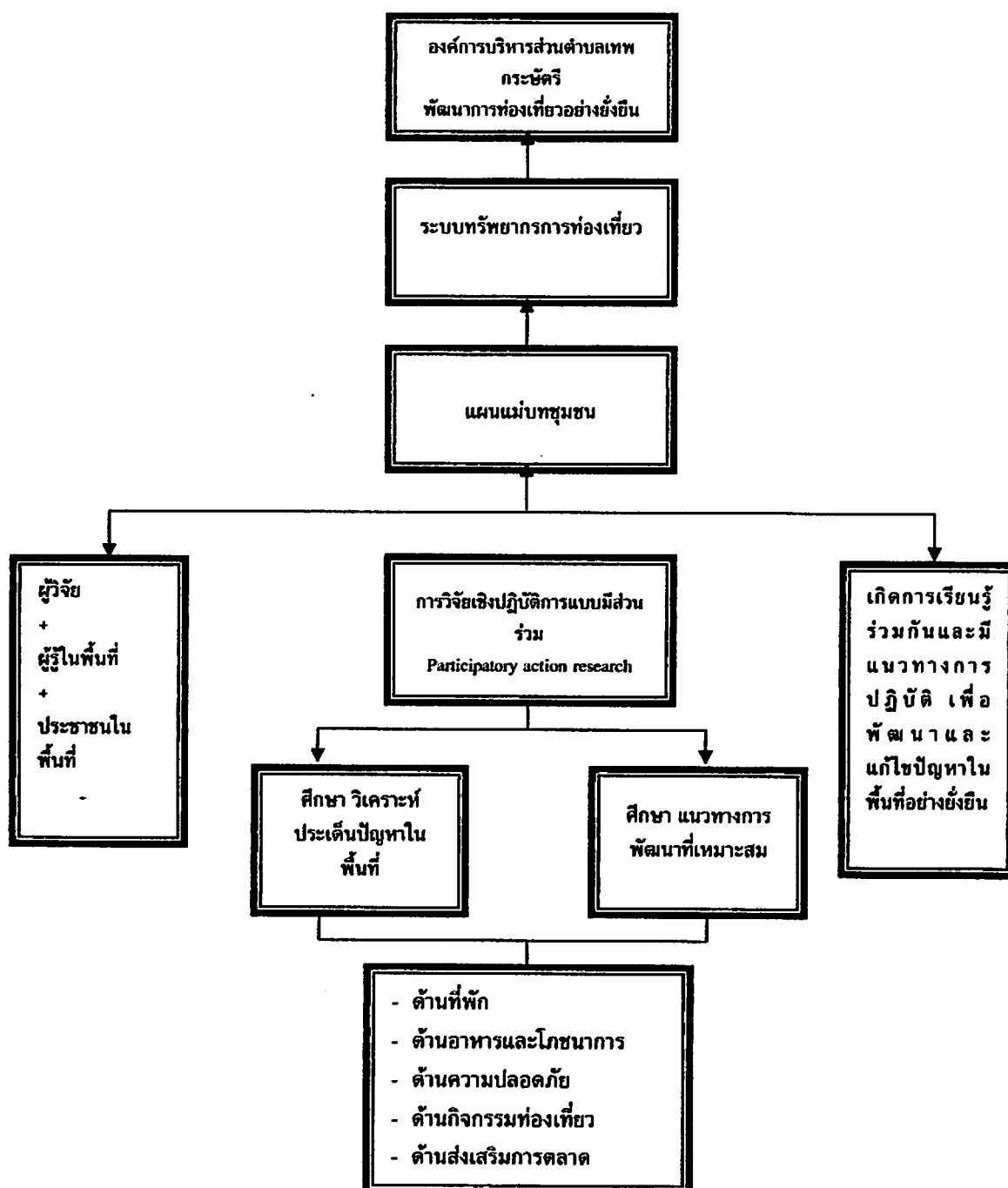
กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 5 กลุ่มตัวแทนที่ผสมผสานระหว่างกลุ่มที่ 1 – 4

2. กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต” ได้กำหนดรูปแบบตามกรอบแนวคิดในการศึกษาตามแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาจัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการ การสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviewing) รวมทั้งการศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จะดำเนินการดังนี้

4.1 ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่

4.2 กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม

4.3 จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) ตลอดจนการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interviewing) บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีแผนการลงพื้นที่ดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนและขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่กลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้านตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 10 คน

กิจกรรมครั้งที่ 2 การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนและขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 10 คน

กิจกรรมครั้งที่ 3 การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนและขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรมตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 10 คน

กิจกรรมครั้งที่ 4 การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อทำการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชนและขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านท่องเที่ยวตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 10 คน

กิจกรรมครั้งที่ 5 การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จาก กลุ่ม 1 – 4 มาสรุปและรวบรวม ในด้านศักยภาพของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตริย์ในด้านการจัดการท่องเที่ยว ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตริย์ กลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวแทนที่ผสมผสานระหว่างกลุ่ม 1 – 4 รวมจำนวน 10 คน

กิจกรรมครั้งที่ 6 ผู้ศึกษาคำเนิการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviewing) คณะผู้บริหารสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตริย์ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน รวมจำนวน 33 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและนโยบายในการจัดการและ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตริย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ

5.2 ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการจัดทำสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์นำมาจัดแยกประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์แล้วจึงประมวลข้อมูลทุกประเภทเข้าด้วยกันเพื่อประกอบในการตีความหมายและสังเคราะห์ภาพรวมของชุมชน แล้วนำมาอธิบายการจัดการการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตริย์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาแนวคิดในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผู้ศึกษามุ่งศึกษาสภาพการจัดการและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของตำบลเทพกระษัตรีและองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในด้านการท่องเที่ยว
4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีในมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด

1. ข้อมูลพื้นฐานของตำบลเทพกระษัตรีและองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1.1 ตำบลเทพกระษัตรี

ในอดีตเรียกว่า เมืองถลาง ซึ่งในสมัยก่อนเมืองถลางครอบคลุมพื้นที่หลายตำบล ในปัจจุบันคือตำบลไม้ขาว ตำบลศรีสุนทร ตำบลป่าคลอก ตำบลสาธุ จึงนับได้ว่าเป็นเมืองที่สำคัญในประวัติศาสตร์เมืองถลางเป็นที่รู้จักในหมู่นักเดินเรือชาวยุโรป ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเรียกว่า junkceylon เมืองถลางเป็นเมืองท่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ดีบุกและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ตำบลเทพกระษัตรีชื่อตำบลได้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเกียรติและอนุสรณ์แก่วีรสตรี คือ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ซึ่งมีวีรกรรมอันกล้าหาญในการรบกับพม่า ในช่วงกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 1 เรียกว่า สงครามเก้าทัพ

ซึ่งพม่าได้ยกทัพเรือมาโจมตีหัวเมืองชายทะเลตะวันตกได้ทุกเมืองแล้ว จนถึง พ.ศ. 2328 คงเหลือแต่เมืองกลางเมืองเดียว คุณข่าจันหรือท้าวเทพกระษัตรี และคุณข่ามุกหรือท้าวศรีสุนทร เป็นหัวหน้าพาชาวเมืองกลางต่อสู้กับพม่าป้องกันเมืองไว้ได้ ซึ่งสถานที่รบกับพม่าในปัจจุบันเรียกว่าทุ่งกลางชนะศึก ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี

ตำบลเทพกระษัตรี มีเนื้อที่ประมาณ 49,078.40 ไร่ หรือประมาณ 78.40 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดภูเก็ต อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 19 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอถลาง 1 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามันและตำบลไม้ขาว	อำเภอถลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลศรีสุนทร	อำเภอถลาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เทือกเขาพระแทวและตำบลป่าคลอก	อำเภอถลาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเชิงทะเลและตำบลสาธุ	อำเภอถลาง

ตำบลเทพกระษัตรีประกอบด้วยหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีเต็มทั้งหมู่บ้าน มี 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านคอน หมู่ที่ 5 บ้านเมืองใหม่ หมู่ที่ 6 บ้านแหลมทราย หมู่ที่ 8 บ้านพรุสมการ หมู่ที่ 9 บ้านป่าครองชีพ หมู่ที่ 10 บ้านท่ามะพร้าว หมู่ที่ 11 บ้านควน และมีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี และเทศบาลตำบลเทพกระษัตรีบางส่วนมี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเลี่ยน (กลุ่มบ้านโคกแจะและบ้านบางปู) หมู่ที่ 2 บ้านแขนง หมู่ที่ 3 บ้านพรุจำปา หมู่ที่ 7 บ้านนาใน (กลุ่มบ้านบางตาก)

ตำบลเทพกระษัตรี มีถนนสายหลัก 1 สาย คือ ถนนสายเทพกระษัตรี (ถนนสาย 402) ตัดผ่านที่ว่าการอำเภอถลาง เป็นถนนลาดยางตลอดสายนอกจากนั้นเป็นถนนตามหมู่บ้านซึ่งเป็นถนนลาดยางและคอนกรีตเสริมเหล็ก ประมาณร้อยละ 70 เช่น ถนนสายป่าครองชีพ ถนนสายเมืองใหม่ - ป่าคลอก พรุสมการ - บ้านเหรียญ

รายได้ (ข้อมูลจาก จปฐ. ปี 2548) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเทพกระษัตรี มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปีต่อคน ซึ่งอาชีพหลัก คือการทำสวนยางพาราเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเทพกระษัตรีจะอุดมสมบูรณ์มีความเหมาะสมในการปลูกยางพารา อาชีพรอง คือรับจ้าง ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ซึ่งลักษณะการประกอบการปลูสัตว์ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงไว้บริโภคภายในครัวเรือนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ได้แก่ ไข่ เป็ด หมู เป็ดเทศ ไข่พื้นเมือง

ตำบลเทพกระษัตรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตกโดนไพร สวนป่าบางขนุน ชายหาดบ้านแหลมทราย ป่าชายเลนบ้านท่ามะพร้าว สนามกอล์ฟพลุแคนซอน และมีร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจังหวัดภูเก็ตคือร้าน คุณแม่จู้

ตำบลเทพกระษัตรีมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี และเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี และมีส่วนราชการในเขตตำบล คือ สวนป่าบางขนุน สถานีควบคุมไฟฟ้า สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูเก็ต (สถานี

ทดลองช่างภูเก็ท) สถานีตำรวจทางหลวง สถานีตำรวจภูธรอำเภอกลาง โรงพยาบาลกลาง และมีวิทยาลัยเทคนิคกลางเป็นสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ระดับมัธยมศึกษามีโรงเรียนเมืองกลาง ระดับประถมศึกษามีโรงเรียนบ้านป่าครองชีพ โรงเรียนวัดเมืองใหม่ โรงเรียนบ้านแหลมทราย โรงเรียนบ้านพรุจำปา และโรงเรียนวัดเทพกระษัตรี

ประชากรในพื้นที่ตำบลเทพกระษัตรี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 85 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและนับถือศาสนาอื่น ร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด โดยมีวัดจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วัดเขนย ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 วัดเทพกระษัตรี (วัดบ้านคอน) ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 วัดเมืองใหม่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 มีมัสยิดจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มัสยิดบ้านแหลมทราย ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 มัสยิดบ้านพรุสมภาร ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 และมีโบสถ์จำนวน 1 แห่ง คือ โบสถ์คริสต์ หมู่ที่ 8 ส่วนศาลเจ้า มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าบ้านคอน ศาลเจ้าบ้านป่าครองชีพ ศาลเจ้าบ้านท่ามะพร้าว ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีถือศีลกินผักขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง 9 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี กิจกรรมโดยสังเขป คือ ถือศีลกินอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์ทุกประเภท ชำระร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ในช่วงเทศกาล 9 วัน 9 คืน ประเพณีลอยกระทงตรงกับวันเพ็ญเดือน 12 ชุมชนมีกิจกรรมการแสดงบนเวทีการประกวดธิดากระทง การประกวดกระทง และนำกระทงไปลอยตามแม่น้ำลำคลอง วันสงกรานต์เดือนเมษายนของทุกปี ชุมชนจัดกิจกรรมสงกรานต์น้ำพระรดน้ำคำหัวหน้าผู้สูงอายุ เทศกาลตรุษจีนตรงกับวันแรกของเดือนที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ทางจันทรคติ ชุมชนมีกิจกรรมช่วงเข้ามีการไหว้เทพเจ้า และช่วงบ่ายจะมีการไหว้บรรพบุรุษ วันไหว้เทวดาประมาณเดือนมีนาคมมีกิจกรรมไหว้และบวงสรวงเหล่าเทวดา วันสารทไทย (เดือนสิบ) ในเดือนกันยายน ของทุกปี ชุมชน มีกิจกรรมทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษ วันเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคมของทุกปี ชุมชนมีกิจกรรมประชาชนร่วมแห่เทียนพรรษาเข้าวัด และเทศกาลถือศีลออก ประมาณเดือนกันยายนของทุกปี มีกิจกรรมผู้นับถือศาสนาอิสลามถือศีลออกเป็นระยะเวลา 1 เดือน

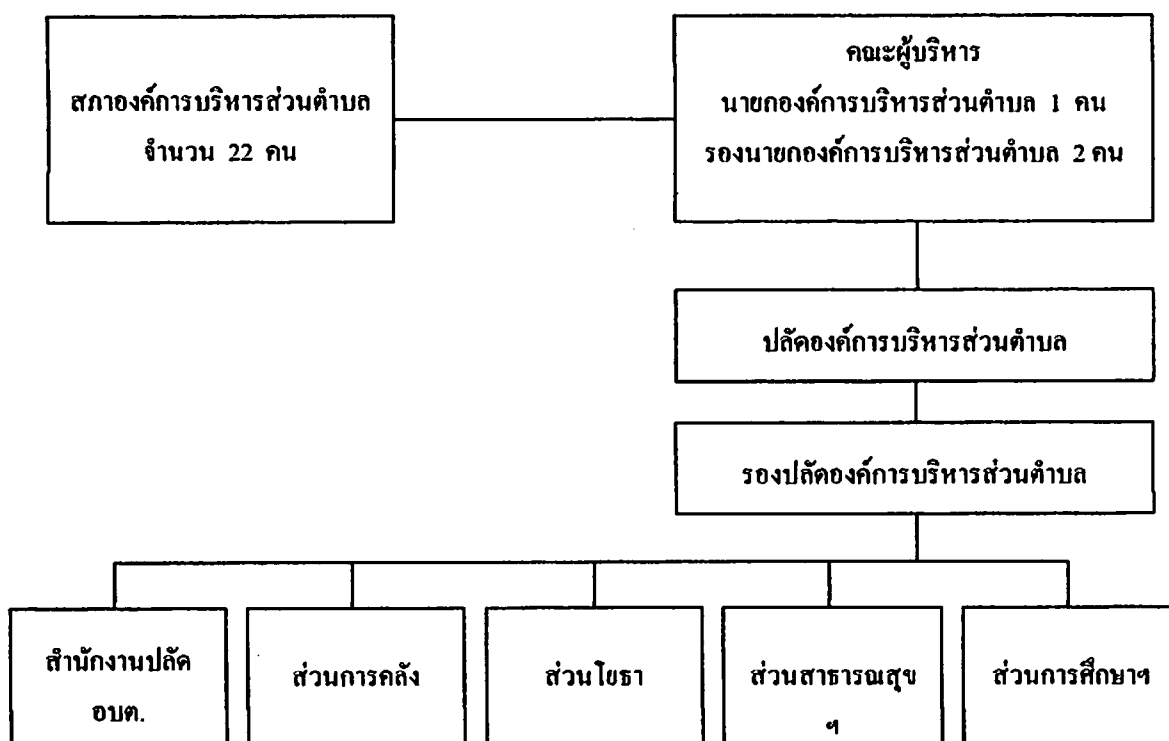
กล่าวโดยสรุป ตำบลเทพกระษัตรีเป็นตำบลที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งหน่วยงานราชการควบคุมดูแลอยู่ คือ สวนป่าบางขนุน สถานีควบคุมไฟฟ้า สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว และมืองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและเทศบาลตำบลตำบลเทพกระษัตรีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ตำบลเทพกระษัตรียังมีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ มีการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของจังหวัดภูเก็ตไว้ โดยเฉพาะประเพณีวัฒนธรรม เช่น ประเพณีเดือนสิบ ประเพณีถือศีลกินผัก ซึ่งผู้ศึกษา มีความคิดเห็นว่าหากมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะเป็นการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตำบลเทพกระษัตรีไว้ได้ตลอดไป

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ทำหน้าที่นิติบัญญัติและควบคุมฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 22 คน ซึ่งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. คณะผู้บริหาร ทำหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งคณะผู้บริหาร โดยความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คนและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ทั้งนี้ มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานประจำทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

งบประมาณในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในปีที่ผ่านมาคือ ปีงบประมาณ 2549 รวมเงินอุดหนุนจำนวน 72,017,418.87 บาท และในการบริหารจัดการงบประมาณนั้นได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมุ่งแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาถนน คุระบายน้ำไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน โดยผลของการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มุ่งแก้ไขปัญหาค่าความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีการสนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ การดำเนินงาน อบต. เคลื่อนที่ มหกรรมคาราวาน แก้วเงินและโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โดยร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม มุ่งแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยโรคเอดส์ ให้ดีขึ้น ส่งเสริมระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน สามารถแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขได้เป็นที่น่าพอใจ ตลอดจนส่งเสริมการกีฬาของชุมชนได้เป็นอย่างดี

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับเยาวชนในการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวภายในตำบลให้น่าอยู่ และจัดทำป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภายในตำบลให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้พบเห็น

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งเน้นการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน นักศึกษา และนักเรียนในเขตพื้นที่ โดยให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตตำบล

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการบริหารจัดการองค์กรที่ดี โดยการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร โดยการส่งบุคลากรเข้าศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาตรีและปริญญาโทในโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากนี้ส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาเฉพาะตำแหน่งของสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองทุกระดับ บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว และสม่ำเสมอ การจัดเก็บรายได้เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนสามารถปรับปรุงระบบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านอาคารสถานที่และจัดหาวัสดุอุปกรณ์

ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษานำยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งได้ตั้งโครงการตามแผนพัฒนาสามปี (2550 – 2553) ซึ่งได้กำหนดโครงการด้านจัดการท่องเที่ยว 17 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 205,390,000 บาท ดังนี้

1. โครงการงานท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร งบประมาณ 300,000 บาท

2. โครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ งบประมาณ 50,000 บาท

3. โครงการพัฒนาเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร งบประมาณ 200,000 บาท

4. โครงการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ งบประมาณ 420,000 บาท
5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ งบประมาณ 2,100,000 บาท (อุดหนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอกลาง)
6. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (WALK WAY) งบประมาณ 1,000,000 บาท (งบอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต)
7. โครงการก่อสร้างอุทยานประวัติศาสตร์กลางชนะเลิศ งบประมาณ 200,000,000 บาท (อบต.เทพกระษัตรี/อบจ.ภูเก็ต/เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี)
8. โครงการสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น งบประมาณ 150,000 บาท
9. โครงการบูรณะสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ งบประมาณ 200,000 บาท
10. โครงการจัดทำป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในตำบล ตามรูปแบบป้ายชื่อที่มีเอกลักษณ์ของ อบต. งบประมาณ 100,000 บาท
11. โครงการจัดทำแผ่นพับการท่องเที่ยวในแต่ละหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 - 11 งบประมาณ 20,000 บาท
12. โครงการประชาสัมพันธ์ท่องเที่ยวผ่านระบบอินเตอร์เน็ต งบประมาณ 100,000 บาท
13. โครงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงภูมิทัศน์ งบประมาณ 100,000 บาท
14. โครงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร งบประมาณ 100,000 บาท
15. โครงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ งบประมาณ 100,000 บาท

16. โครงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ งบประมาณ 100,000 บาท

17. โครงการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ งบประมาณ 250,000 บาท

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งได้คัดเลือกจากแผนพัฒนาสามปีจากโครงการ 17 โครงการข้างต้น และได้บรรจุโครงการที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. 2550 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวมี 1 โครงการ คือ โครงการงานท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร งบประมาณ 300,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 83 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 62.65 ส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 รองลงมาคืออายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 28 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.74 สำหรับ

การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 37.35 รองลงมาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 20คน คิดเป็นร้อยละ24.10 ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทำงานอาชีพรับจ้าง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 รองลงมาทำงานเกษตรกร ร้อยละ 28.92 รายได้ต่อเดือนของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.78 รองลงมารายได้ช่วง 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 37.35 และตำแหน่งในเขต อบต.ของ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นประชาคมและคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 รายละเอียดดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 83)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	52	62.65
หญิง	31	37.35
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	0	0.00
26 - 35 ปี	25	30.12
36 - 45 ปี	28	33.74
46 ปีขึ้นไป	30	36.14
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา (ป.4 - ป.6)	31	37.35
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3 หรือ ม.ศ.3)	20	24.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5, ม.6 หรือ ปวช.)	11	13.25
อนุปริญญา (ปวส. หรือ ปวท.)	3	3.61
ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี	18	21.69
อาชีพ		
เกษตรกร	24	28.92
ค้าขาย	4	4.82
รับจ้าง	30	36.14
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5	6.02
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	18	21.69
อื่น ๆ	2	2.41

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 83) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	2.41
5,001 - 10,000 บาท	38	45.78
10,001 - 15,000 บาท	31	37.35
15,000 บาทขึ้นไป	12	14.46
ตำแหน่งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล		
ประชาชน	15	18.07
สมาชิกสภา อบต.	22	26.51
กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน	11	13.25
อื่น ๆ (ประชาคม/คณะกรรมการหมู่บ้าน)	35	42.17

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของชุมชนตำบลเทพกระษัตรีในการการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ

3.1 ด้านสถานที่ท่องเที่ยว

ผลจากการที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviewing) ตามกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ สถานที่ท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักและมีความคุ้นเคยกับสถานที่ท่องเที่ยว และเป็นสถานที่ซึ่งสามารถจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวในประเทศไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ และมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจคือ น้ำตกโดนไทร ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทวเป็นหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบพื้นที่อยู่ โดยส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายให้ความคิดเห็นว่า น้ำตกโดนไทรเป็นสถานที่ที่มีความโดดเด่นทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หายากอยู่จำนวนมาก และที่น่าสนใจคือปาล์มหลังขาว ซึ่งเป็นปาล์มที่ถูกค้นพบแห่งแรกในโลก ประกอบกับมีสัตว์ป่าอยู่หลายชนิด เช่น นก ชะนี และน้ำตกโดนไทรเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนมาเป็นเวลานาน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับน้ำตกโดนไทรว่า

“ถ้าต้องการธรรมชาติที่เขียวสงบ ผมว่าต้องไปน้ำตกโดนไทร ทะเลนั่นชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวบางกลุ่มจะกลัวสิ้นน้ำ ถ้าเป็นคนในพื้นที่เขาจะชอบ ไปกินข้าวตามชายทะเล แต่เดี๋ยวนีเขาจะบอกกันว่าไปน้ำตกดีกว่าเพราะว่าปลอดภัย” (12 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

จากนั้นสถานที่ท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นรองมาจากน้ำตกโดนไพรคือ หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแซน หมู่ที่ 2 ตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งมีความโดดเด่นของวัฒนธรรมชาวภูเก็ตดั้งเดิม ซึ่งได้อนุรักษ์ไว้จนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแซนในพื้นที่เป็นที่ตั้งของวัดแซนซึ่งมีโบสถ์เก่าและเจดีย์โบราณ และประชาชนในพื้นที่มีการส่งเสริมอาชีพ งานจักสาน งานหัตถกรรม ประกอบกับในพื้นที่ได้จัดกิจกรรมการเดินโนราห์บิก ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการรำโนราห์ของภาคใต้กับการออกกำลังกายแบบแอโรบิก ซึ่งจากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) ซึ่งประชากรในกลุ่มส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแซน ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นที่สนใจว่า

“หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแซน เป็นสถานที่ที่ดีว่าไม่โดดเด่นหากดูจากสถานที่ตั้ง แต่เขามีจุดขายที่ดีมาก เขามีการอนุรักษ์วัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ปัจจุบันคนได้มองข้ามไปมากเหลือเกิน และที่นี่แหละที่เป็นสถานที่ที่ยังทำให้คนเรากลับไปสู่วัฒนธรรมเดิม ๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมตั้งแต่ปู่ย่าตายายของเราให้กลับมาหวนระลึกถึงอยู่บ้าง”

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวแล้วยังมี ป่าชายเลนบ้านท่ามะพร้าว หมู่ที่ 10 ตำบลเทพกระษัตรี สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นป่าชายเลน เป็นสถานที่อนุบาลสัตว์น้ำขนาดเล็ก และยังมีลิงอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวด้วย ซึ่งประชาชนที่อาศัยในบริเวณป่าชายเลนท่ามะพร้าวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง และในสถานที่ดังกล่าวมีร้านอาหารทะเลที่มีชื่อเสียงในอำเภอถลางคือ ร้านอาหารท่ามะพร้าวซีฟู้ด ซึ่งได้รับซื้ออาหารทะเลจากชาวบ้านเพื่อนำมาประกอบอาหารแก่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีคือ โถกชนะพม่าหรือทุ่งกลางชนะศึก ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี มีเนื้อที่ประมาณ 96 ไร่ มีสภาพเป็นทุ่งกว้างมีลำคลองไหลผ่านบริเวณโดยรอบมีการทำนาของชาวบ้าน เป็นสถานที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ คือเป็นสถานที่ทำการสู้รบของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรกับพม่าในบริเวณดังกล่าว ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ทำการปรับปรุงถนนซึ่งประชาชนได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในการออกกำลังกายในช่วงเช้าและช่วงเย็น และในบริเวณดังกล่าวก็มีชมรมพารามอเตอร์ได้ใช้สถานที่ดังกล่าวด้วย ทุ่งกลางชนะศึกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมธนารักษ์ ในปัจจุบันได้มอบพื้นที่ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ร่วมกัน สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นส่วนราชการคือ ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตภูเก็ต หรือสถานีทดลองยางภูเก็ต มีความโดดเด่นเรื่องกิจกรรมขางพาราแบบครบวงจร ตั้งแต่เพาะพันธุ์ขาง การดูแลรักษา การผลิตน้ำขาง การทำขางแผ่น และการผลิตผลิตภัณฑ์ขางที่ระลึก นำมาจากวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิต ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 5 คนในพื้นที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ดังกล่าวว่า

“การที่ชาวศูนย์ทดลองยางนั้น แรงงูใจที่สำคัญคือ มีคุณค่าในการศึกษาหาความรู้และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของคนท้องถิ่นและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย” (15 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

3.2 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของตำบลเทพกระษัตรีที่สำคัญซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ให้ความคิดเห็นคือวันสารทไทยหรือประเพณีเดือนสิบ ซึ่งได้จัดประมาณเดือนกันยายนของทุกปี กิจกรรมของชาวบ้านคือการทำบุญตักบาตร และการอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นที่ตรงกันคือในอำเภอกลางหรือจังหวัดภูเก็ตประเพณีเดือนสิบวัดเทพกระษัตรี หรือวัดบ้านคอนจะเป็นที่รู้จักในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างดี เนื่องจากได้มีการจัดในช่วงแรม 8 ค่ำ เดือนสิบ ของทุกปี ซึ่งจะจัดก่อนวันสารทไทย แรม 15 ค่ำ เดือนสิบ ดังนั้นประชาชนในพื้นที่และในจังหวัดภูเก็ตรู้จักและเข้าร่วมทำบุญประเพณีเดือนสิบวัดเทพกระษัตรี ซึ่งจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) ได้ให้ความคิดเห็นว่า

“งานเดือนสิบของชาวดำเนินสำคัญ น่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก มีการทอดผ้าป่าสามัคคีและงานถือศีลกินเจ (กินผัก) ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีศาลเจ้าอยู่หลายแห่ง ศาลเจ้าบ้านคอน ศาลเจ้าบ้านป่าครองชีพ ต้องช่วยกันรณรงค์ให้สืบสานประเพณีไว้ สำหรับประเพณีถือศีลอดวันตรุษแขก เป็นต้น หากพูดไปแล้วประเพณีวัฒนธรรมที่บ้านเรามีไม่เหมือนกันกับทางภาคอีสานที่เขาจัดประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เขาจะจัดอย่างจริงจังและยิ่งใหญ่กว่าบ้านเรา คนบ้านเราไม่ค่อยจะทุ่มเทกับเรื่องนี้มากนัก จึงทำให้เห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมที่บ้านเราจึงมีไม่ค่อยมากนัก”

และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 5 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ประเพณีเดือนสิบ ได้มีการทำจากและน่าจะฟื้นฟูมาเพราะเดี๋ยวนี้เสื่อมหายไปหมดแล้ว ซึ่งดูได้จากเด็กในยุคนี้ไม่ค่อยรู้จักประเพณีดังกล่าวแล้ว ส่วนประเพณีสงกรานต์ถึงจะไม่ใหญ่โต แต่ก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อย” (22 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

ส่วนประเพณีที่น่าสนใจลำดับรองลงมาคือ ประเพณีถือศีลกินผักซึ่งมีในช่วง ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง 9 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี กิจกรรม คือ ถือศีลกินอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์ทุกประเภท ชำระร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ในช่วงเทศกาล 9 วัน 9 คืน ซึ่งเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีศาลเจ้าบ้านคอน ศาลเจ้าบ้านป่าครองชีพ และศาลเจ้าบ้านท่ามะพร้าว ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่จะเข้าร่วมในการถือศีลกินผัก แต่ประเพณีถือศีลกินผักนั้นเป็นประเพณีดั้งเดิมของจังหวัดภูเก็ต ดังนั้นจังหวัดภูเก็ตได้เป็นงานในระดับประเทศ ดังนั้นในพื้นที่ตำบลเทพกระษัตรีจึงเป็นกิจกรรมระดับชุมชนเท่านั้น ในการจัดงานประเพณีถือศีลกินผัก องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ได้อุดหนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้ศาลเจ้าแห่งละ 30,000 บาท ส่วนประเพณีโดยทั่วไปอื่น ๆ คือ ประเพณีลอยกระทง วันสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน การไหว้เทวดา วันเข้าพรรษา เทศกาลถือศีลอด ก็จะมีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งอาจจะมีการจัดการกันเองในชุมชนหรือร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ

ในพื้นที่ ซึ่งในการจัดงานเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่จะรับผิดชอบในการจัดงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะสนับสนุนงบประมาณให้บางส่วนเท่านั้น

3.3 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว

สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติทั้งป่าไม้ และทรัพยากรน้ำเนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ สวนยางพารา ข้าว และสวนผลไม้ ดังนั้นในพื้นที่ส่วนใหญ่จึงมีต้นไม้และธรรมชาติเป็นสีเขียว แต่ก็มียุคตัวอย่างบางส่วนได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า ในปัจจุบันมีการบุกรุกทำลายป่าไม้ และป่าชายเลน รวมทั้งการเพิ่มของจำนวนประชากรทำให้ชุมชนเดิมอาจจะไม่น่าอยู่และส่งผลให้วัฒนธรรมการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีว่า

“สภาพแวดล้อมตำบลเทพกระษัตรีนับว่ายังอยู่ในสภาพดี อาจจะเนื่องมาจากสถานที่ท่องเที่ยวของเราไม่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามามากนัก จึงทำให้ถือว่าอยู่ในสภาพดี เพราะมีคนพูดไว้หากสถานที่ใดเทคโนโลยียังไม่เข้ามานักก็จะทำให้ยังคงสภาพดีไว้ได้มาก” (1 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า

“ยังไม่ค่อยสวยงามเหมือนเมื่อก่อน ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวอีก เพื่อจะได้มีความสวยงามและสามารถดึงดูดความสนใจในการเข้ามาท่องเที่ยวมากกว่าเดิม ส่วนธรรมชาติมีการบุกรุกป่าไม้ธรรมชาติทำให้เสียหายความอุดมสมบูรณ์ไป รวมถึงปัจจุบันได้มีการขายดินเพื่อให้ได้เงินมาและการขายดินยังเป็นการทำลายธรรมชาติอีกทางหนึ่งด้วย” (2 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 2

และจากกิจกรรมสนทนากลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน (28 กรกฎาคม 2552) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวว่า

“สภาพแวดล้อมสถานที่ท่องเที่ยวยังอยู่ในสภาพดี แต่ยังคงขาดการเอาใจใส่ นักท่องเที่ยวน้อยเขาเพียงแต่ผ่านมาในเขตเรา พูดถึงสถานที่ท่องเที่ยวนี้เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ยังทำการเกษตรธรรมชาติริมรั้ว และยังคงวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ ทำให้ธรรมชาติไม่ถูกทำลายมากนัก”

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ตั้งแต่คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาคมหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วนราชการอำเภอ และประชาชนในพื้นที่ แต่การจัดทำแผนแม่บทของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบในการ เข้าร่วมการจัดทำ และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ซึ่งมีความ คิดเห็นจากการสนทนากลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน (28 กรกฎาคม 2552) ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วม ของชุมชนว่า

“การจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตรีควรให้มีส่วนร่วมทุกด้าน ประชาชนนั้นขาดไม่ได้ต้องเข้าร่วม จะได้มีความคิดเห็น หลากหลาย ไม่เกิดความขัดแย้ง ค่อด้านขึ้นมาภายหลัง จะได้มีความเห็นที่สอดคล้องกัน” และกำนันตำบลเทพกระษัตรี กล่าวว่า

“ควรอย่างยิ่งที่จะมีส่วนร่วมกันทุกฝ่าย เพราะว่าการทำอะไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชนสำคัญมากที่สุดก็ว่าได้ ปัญหาบางอย่างเขาอาจจะมองได้ดีกว่าเราเสียอีก การที่เราเปิดโอกาสให้ เขามีส่วนร่วมแล้วเราก็จะได้สิ่งที่ต้องการ โดยการมองปัญหาอย่างรอบคอบและนั่นเองก็หมายถึง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาเหล่านั้นเขาจะรู้สึกภูมิใจและช่วยกันรักษาไว้ซึ่งอะไรไว้หลาย ๆ อย่างเนื่องจากการรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา” (8 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์. และความ คิดเห็นจากผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 กล่าวว่า

“ควรมาก ๆ สำหรับการมีส่วนร่วม จะได้ช่วยกันคิด ช่วยทำ จะได้สิ่งคุณักท่องเที่ยวมาใน หมู่บ้าน หมู่บ้านจะได้เจริญ ถ้าชาวบ้านมาร่วมด้วย บางทีชาวบ้านก็เก่ง เพราะเขาอยู่ในพื้นที่ตัวเอง ถ้า เขาเข้าร่วมก็ได้คิดหลายหัว คืออยู่แล้วถ้าให้ชาวบ้านเข้าร่วม แต่ต้องให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตรี ช่วยบอกแจ้งชาวบ้านให้เข้าร่วมเยอะเพราะส่วนใหญ่ไม่รู้ ไม่ทราบว่าเขากันยังงัย” (6 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.และมีความคิดเห็นที่น่าสนใจจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตรีว่า

“การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการท่องเที่ยวว่า ประชาชนต้องเข้ามามีส่วน ร่วมให้มากที่สุด เพราะแผนแม่บทชุมชนเปรียบเสมือนแผนชีวิตของคนในชุมชน ฉะนั้นการกำหนด ทิศทางการพัฒนาของชุมชนต้องให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้กำหนด โดยร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม คัดสินใจ และร่วมรับผลประโยชน์ และที่ผ่านมาร่างแผนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ยังขาดการ มีส่วนร่วมจากภาคประชาชนทำให้ทิศทางการท่องเที่ยวเน้นผลกำไรเป็นสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถูกทอดทิ้ง สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย หากมีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหาร ส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะทำให้การท่องเที่ยวของตำบลเป็นที่รู้จัก เกิดความรักและหวงแหน ในทรัพยากรท้องถิ่น นำไปสู่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” (8 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

3.5 ด้านบุคลากร

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านบุคลากร ซึ่งจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เนื่องจากไม่มีส่วนราชการที่รับผิดชอบในการ

จัดการท่องเที่ยวประกอบกับไม่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะซึ่งมีผลทำให้ความพร้อมของบุคลากรมีน้อย และกลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ คือควรมีการระดมบุคลากรทุกภาคส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เช่น ผู้นำชุมชน สถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 2 ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบุคลากรว่า

“ การจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีด้านบุคลากรไม่มีความพร้อม เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะดูแลการจัดการท่องเที่ยว และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจถึงสภาพพื้นที่ไม่เข้ามาปฏิบัติงานจริง”(2 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีได้กล่าวเกี่ยวกับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวว่า

“ไม่พร้อม เราไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถในการท่องเที่ยว ถ้าจะให้เกิดขึ้นจริงต้องให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาช่วยดูแลและแนะนำ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่เป็นตัวอย่างให้เจ้าหน้าที่ทำงานอีกทางหนึ่งด้วย” (8 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 มีความคิดเห็นด้านบุคลากรว่า

“องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีความพร้อมด้านบุคลากรน้อย แต่แก้ไขได้โดยต้องการความร่วมมือทุกภาคส่วน เช่น ผู้นำชุมชน สถานศึกษา มาร่วมกันเป็นพลัง แต่เข้าภาพต้องเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี”(12 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 6 กล่าวว่า

“ ยังไม่มีความพร้อม หากองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการจัดการท่องเที่ยวควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และบุคลากรที่สำคัญที่จะดำเนินการด้านการท่องเที่ยวคือบุคลากรในท้องถิ่น เช่นผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ต้องมีพร้อม และความคิดที่จะทำงานด้านการท่องเที่ยว ปัจจุบันยังไม่มีผู้นำท้องถิ่นท่านใดสนใจทำงานด้านนี้” (15 กรกฎาคม 2552).สัมภาษณ์.

3.6 ด้านงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านงบประมาณ ซึ่งจากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าเห็นว่ามีพร้อมในระดับจัดการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีได้ แต่ถ้าวัดระดับจังหวัดหรือประเทศต้องให้หน่วยงานภาครัฐอื่นสนับสนุน และการจัดสรรงบประมาณให้ ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวมีน้อย ซึ่งจะเห็นได้จากแผนพัฒนาสามปี (2550 – 2553) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เปรียบเทียบกับข้อมูลบัญชีงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2550 แผนพัฒนาสามปีตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 17 โครงการ งบประมาณ 205,390,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีใช้จ่ายงบประมาณเอง แต่มีบางโครงการที่ต้องใช้งบประมาณมากจึงจำเป็นต้องขอรับเงินอุดหนุนร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งในการบรรจุโครงการในแผนพัฒนาสามปีนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โครงการที่ต้องใช้งบประมาณมาก

ความสำเร็จของโครงการมีความเป็นไปได้น้อย ดังนั้นเมื่อพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ใช้งบประมาณไม่มาก ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีนำมาปฏิบัติเห็นได้ว่าชุมชนจะได้รับประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวหลายด้าน สำหรับการมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการท่องเที่ยวนี้ขอประจําปีงบประมาณ 2550 ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น มีโครงการที่ได้คัดเลือกจากแผนพัฒนาสามปีมาปฏิบัติเพียง 1 โครงการเท่านั้น คือ โครงการงานท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรงบประมาณ 300,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีความพร้อมในด้านงบประมาณแต่การจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการท่องเที่ยวนั้นมีน้อย และจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) ได้ให้ความคิดเห็นด้านงบประมาณว่า

“ความพร้อมด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีถึงจะไม่มากนักแต่ก็คิดว่าเพียงพอ แต่หากจะทำจริง ๆ มันก็คงไม่น่าจะยากนักเพราะในการที่เราจะจัดการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ลองคิดซิว่าหากเราคิดทำอย่างจริงจังมีหรือที่หน่วยงานอื่นจะไม่สนับสนุนเข้ามาช่วยเหลือ เพราะถ้าเราทำการท่องเที่ยวได้จริงๆ ก็หมายถึงหน้าตาของคนทั้งจังหวัด ไม่ใช่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น”

และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า

“มีความพร้อมเนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ต้องใช้งบประมาณมหาศาล แต่การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องอาศัยต้นทุนทางสังคม ทุนของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ งบประมาณเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่ง แต่ความตั้งใจจริงของผู้บริหาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นส่วนสำคัญที่จะมีการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวของตำบล”

3.7 ด้านการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านการบริหาร ซึ่งจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มีความพร้อมเนื่องจาก ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน และไม่มีความจริงจังในการจัดการท่องเที่ยว ขาดการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ว่า

“ผู้บริหารไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ในการดำเนินการเรื่องท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ยังทำแยกกันอยู่ ตำบลเทพกระษัตรีมี 2 องค์กร คือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องร่วมมือกันในการจัดการท่องเที่ยวของตำบล เพราะจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน และเชื่อมโยงกัน”(6 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

3.8 ด้านเครื่องมือ

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรียังไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านเครื่องมือ ซึ่งจากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าเห็นว่ายังไม่มีความพร้อมเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์น้อยและไม่เพียงพอในการจัดการท่องเที่ยว เช่น ป้ายแสดงสถานที่ไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ก็ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีภาษาต่างประเทศกำกับ

3.9 ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามวิถีของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ โดยเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทุนที่มีอยู่เพียงแต่จัดให้เหมาะสมกับสภาพ ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และหากชุมชนไม่รู้จัดการมีส่วนร่วมกันในการจัดการอาจก่อให้เกิดการทำลายและแก่งแย่งผลประโยชน์ส่งผลให้ชุมชนเกิดความแตกแยกได้ ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจาก ประชาชนในพื้นที่ ราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรในชุมชน ผู้นำชุมชน และราชการหรือองค์กรภายนอกชุมชน และมีความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผู้ใหญ่วัยบ้านหมู่ที่ 2 ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าสนใจว่า

“การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการไปเที่ยวแบบที่ให้สุขภาพดีขึ้น ไปดูสัตว์ วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ ภูมิทัศน์ ได้เที่ยวมันสบาย อยู่ที่อากาศดี ๆ สุขภาพจิตดี ทำให้จิตใจสบาย ว่าง ๆ ยังเอาข้าวห่อ ไปกินเลย” (6 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 8 กล่าวว่า

“การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือการทำอะไรให้การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ไม่ให้เกิดความเสียหายกับธรรมชาติที่มีอยู่แล้วและเพิ่มเติมให้ดีขึ้น ให้ธรรมชาติเกิดความสมดุลในตัวของมันเอง และทำให้ธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด โดยให้คนในชุมชนนั้น ๆ เป็นกำลังสำคัญ ผู้นำไม่ควรหลงใหลกับผลประโยชน์ ภาครัฐควรเข้าไปดูแลให้ความรู้ที่ถูกต้อง แต่การท่องเที่ยวแบบนี้อาจจะไม่เห็นผลในระยะสั้น ๆ” (22 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

และผู้ใหญ่วัยบ้านหมู่ที่ 6 กล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

“เป็นการท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และความหมายของการไม่ทำลายก็หมายถึง หลาย ๆ อย่างรวมถึงการไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่ทิ้งขยะ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถานที่ นั้น ๆ การสร้างความร่วมมือควรเกิดจากเจ้าของท้องที่ ชาวบ้านในสถานที่นั้น ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐถือว่าเป็นกำลังสำคัญพอสมควร เพราะจะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จริง ๆ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้คำแนะนำ หรือไม่คอยกระตุ้นว่าท้องถิ่นของเรามีสินะหากบริหารดี ๆ ก็จะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว พูดย่าง ๆ คือการทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญในสิ่งที่เรามีอยู่นั้นแหละ” (16 กรกฎาคม 2552). และจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

“การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องไม่ทำลายธรรมชาติ ต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ต้องสร้างกฎกติกา ฝึกปฏิบัติเป็นนิจ ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้ กินคืออยู่ดีมีสุข สิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย สร้างจิตสำนึกที่ดีชุมชน”

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่น่าสนใจว่า

“การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและสร้างความเพลิดเพลินด้วยกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาคุณค่าและความรู้จากกิจกรรมเหล่านั้น ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเช่น ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบนิเวศวิทยา เป็นต้น เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่ผลกระทบอาจจะมีบ้างถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นผลกำไรมากเกินไปจนลืมศักยภาพของท้องถิ่น จะทำให้เกิดการทำลายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวคือ วิถีชีวิตวัฒนธรรมอาจถูกปรับเปลี่ยนไป ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอาจสูญหายไปกับกำไรที่ได้มา”

4. ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี

4.1 มาตรฐานด้านที่พัก

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านที่พัก ซึ่งสถานที่พักของนักท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นที่พักของ ส่วนราชการคือศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเกิด และสถานีส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์สัตว์ป่าเขาพระแทวหรือน้ำตกโดน ไทร ซึ่งในปัจจุบันสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ แต่ก็ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้มากนัก แต่ก็มีบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการกางเต็นท์นอนซึ่งจะมีบริเวณสถานที่ให้ ส่วนทางด้านความสะอาดมีเจ้าหน้าที่ดูแล และการเดินทางก็สะดวกสบาย แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบายสำหรับห้องพักที่มีมาตรฐาน หรือสำหรับการพักผ่อนแบบมีรสนิยชมหรูหราที่เป็นโรงแรมที่มีระดับ สถานที่พักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีสถานที่พักดังกล่าว แต่นักท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถหาที่พักได้ในพื้นที่ใกล้เคียง และการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะไม่พักค้างคืนเนื่องจากนักท่องเที่ยวสนใจที่จะพักผ่อนในสถานที่ใกล้ทะเลมากกว่า ซึ่งในเขตพื้นที่ไม่มีที่พักลักษณะดังกล่าว และหากปริมาณที่พักไม่เพียงพอควรจัดให้มีโฮมสเตย์ขึ้นเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง ซึ่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ได้กล่าวถึงมาตรฐานด้านที่พักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีว่า

“สถานที่พักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีความสะอาดเพียงพอหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานที่มีผู้ดูแลเพียงพอหรือไม่แต่ส่วนใหญ่ก็สะอาดนะ เช่น น้ำตกโดน ไทร สวนทดลองยางกิน่าพัก ไม่แพง แต่ที่พักไม่พอเพียงพอควรจัดสถานที่เพื่อรองรับให้เพียงพอและจัดสถานที่อนุรักษ์การ

ห้องที่เขวเป็นที่พักก่อนด้วย” (25 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. และจากความคิดเห็นกลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว (3 กรกฎาคม 2552) ให้ความคิดเห็นว่า

“ไม่ค่อยเห็นที่พัคนะ จะมีก็แต่น้ำตกโดนไพรถามว่าสะอาดไหม ที่พักก็สะอาดดี บริเวณก็มีถังขยะให้ทิ้ง แต่ก็ไม่เป็นสากล ฝรั่งเศสบางคนเขาไม่พักหรือเขามีเงิน แต่ถามว่าที่พัคพอไหม ไม่พอหรอก แต่ถ้าเพิ่มขึ้นก็คือนักท่องเที่ยวจะได้เพิ่มขึ้น แต่เท่าที่เห็นถึงไม่พอก็ไม่เคียดร้อนหรือเพราะเขามาเที่ยวเที่ยวก็กลับแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ค้างคืน” สำหรับมาตรฐานด้านที่พัก กำนันตำบลเทพกระษัตรี กล่าวไว้ว่า

“สถานที่พักนักท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มี น้ำตกโดนไพร ถือได้ว่าสะอาดพอสมควรจากการที่ได้เข้าไปสัมผัสแต่ละที่สะอาด 100% ก็ไม่ใช่ ศูนย์ทดลองยาง ก็ถือได้ว่าสะอาดดีเนื่องจากจะต้องมีเจ้าหน้าที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่การเพาะปลูกทุกวัน จึงทำให้เขาได้ดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนความเพียงพอ นั้น คิดว่าเพียงพอ เพราะเห็นนักท่องเที่ยวไม่มากนักแต่หากเราประชาสัมพันธ์กันมากขึ้นต่อไปอาจจะไม่เพียงพอก็ได้ ซึ่งหากไม่เพียงพอก็สร้างเพิ่ม แต่สิ่งสำคัญคืองบประมาณเราอาจของสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานของรัฐที่พอจะให้อุดหนุนได้ และมีความมั่นใจในความปลอดภัยของที่พัคเพราะเขาคงไม่ยอมเสียชื่อและยังเป็นการรักษาลูกค้าไว้เพื่อโอกาสการมาพักในครั้งต่อไป” (8 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี หมู่ที่ 11 กล่าวเกี่ยวกับมาตรฐานด้านที่พักว่า

“สถานที่พัคส่วนใหญ่มีความสะอาดและมีความเพียงพอ แต่ถ้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในกรณีที่ที่พัคไม่เพียงพอ ก็ให้นักท่องเที่ยวกางเต็นท์นอน เพียงเราปรับสถานที่ให้พร้อม จัดให้มีห้องน้ำพร้อมด้านห้องน้ำ ก็แก้ไขปัญหานี้ได้” (29 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

4.2 มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ จากความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างว่า ควรมีอาหารท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน จัดให้บริการนักท่องเที่ยวพร้อมกับ ผัก ผลไม้พื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน เพื่อความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยอาจจะจัดเป็นอาหารจานเด็ดหรืออาหารแนะนำของร้านทุกร้านและเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยว สำหรับชาวต่างประเทศควรปรับรสชาติอาหาร ไม่ให้มีรสเผ็ดจนเกินไป ควรมีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชพื้นบ้านเพื่อนำมาปรุงอาหารซึ่งให้เน้นประเภทสมุนไพรก็จะยิ่งดีเนื่องจากจะเป็นจุดขายได้อีกทางหนึ่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีควรจัดฝึกอบรมการจัดทำอาหารพื้นบ้านอาหารประจำถิ่นเพื่อที่จะให้เยาวชนได้เรียนรู้โดยมุ่งเป้าหมายไปสู่โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ นอกจากฝึกอบรมเยาวชนแล้วควรจัดฝึกอบรมผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตพื้นที่เพื่อที่จะได้ดำเนินการจัดอาหารให้ไปในแนวทางเดียวกัน และให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจัดส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจสอบ

ร้านอาหารต่าง ๆ เพื่อให้ถูกหลักโภชนาการ พร้อมให้คำแนะนำอย่างถูกต้อง ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ จากผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ว่า

“ ควรมีการนำพืชผักที่ชาวบ้านปลูกมาทำอาหารให้นักท่องเที่ยวกินเพราะชาวบ้านก็ปลูกไว้กินเองอยู่แล้ว ตามเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านจะได้มีรายได้เหมือนบ้านผมมีทุกอย่างเลย มีพอกินแต่ไม่มากเกินไปเหลือจากกินก็พอขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่เคียดร้อน ส่วนมากนักท่องเที่ยวก็ไปกินที่ร้านอาหารศูนย์วัฒนธรรมบ้านเขนง หรือน้ำตก ไท ไท เขาก็กินที่ร้านสวัสดิการเขาไม่กินที่อื่นหรือก้อย่างตามหมู่บ้านเขาไม่กิน การส่งเสริมอาหารท้องถิ่นก็เอาพืชผักในหมู่บ้านนี้แหละมาแกง เป็นสมุนไพรได้ส่งเสริมสุขภาพร่างกายแก่นักท่องเที่ยว ชาวบ้านปลูกเองไม่ฉีดยา และร้านอาหารส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีถูกหลักโภชนาการ จะไม่ถูกหลักยังงัย หมอสาธารณสุขอำเภอ ยังมากิน นายอำเภอ มากิน ไม่ถูกหลักไค้ยังงัย” (6 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 8 ได้ให้ความคิดเห็นว่า

“ร้านอาหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีอาหารท้องถิ่นมีเกือบทุกร้านให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ง่าย และมีปริมาณเพียงพอเนื่องจากส่วนใหญ่พื้นที่มีการทำเกษตรกรรมและมีสวนติดทะเล และควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรม อบรม ร้านอาหารบ้าง และส่วนคืออีกอย่างคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีรัศมีโดยรอบเพียงไม่เกิน 10 ตารางกิโลเมตรมีร้านอาหารรอบบริเวณอยู่แล้ว” (21 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่า

“ควรจัดอาหารท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวแต่หากเป็นขนมท้องถิ่นก็น่าสนใจคินะ เพราะหากเป็นอาหาร ไม่น่าจะนักท่องเที่ยวจะทานหรือเปล่านื่องนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่กินเผ็ด เช่นชาวต่างชาติ และควรจัดเทศกาลอาหารและขนม ไทยเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว” (1 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์. สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว (3 กรกฎาคม 2552) ให้ความคิดเห็นว่า

“ถ้าเราจะสนับสนุนอาหารท้องถิ่นก็ยั้งดี อาหารท้องถิ่นเราไม่มีสารพิษ เช่น ในเขต หมู่ที่ 2, 9, 11 เราสามารถเน้นอาหารที่มาจากผักพื้นบ้าน เช่น ผักเหมียง ผักกูด หววกกล้วย แกงส้มภูเก็ต น้ำพริกภูเก็ต ค้านผลไม้เรามีทุกอย่าง เช่น ทุเรียนพื้นบ้าน เงาะ ลองกอง มังคุด สับปะรดภูเก็ต เป็นต้น” และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ให้ความคิดเห็นว่า

“ควรอย่างยิ่งที่จะนำอาหารพื้นบ้านตำบลเทพกระษัตรีบริการนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวพืชผักผลไม้ก็มาจากประชาชนเขาปลูกไว้ทั้งนั้น ถูกหลัก โภชนาการ ไม่ได้ฉีดยาฆ่าแมลง ส่วนปริมาณร้านอาหารนั้นถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวมากก็ไม่เพียงพอถ้าเกิดในอนาคตนักท่องเที่ยวมามาก ร้านอาหารก็จะมีมาก ไปด้วย การส่งเสริมอาหารท้องถิ่นควรจัดเทศกาลอาหารตำบลเทพกระษัตรีขึ้น รวมทั้งอาหารพื้นเมืองจัด ให้ชุมชนทำอาหารของแต่ละหมู่บ้านจำหน่ายและเปิดร้านบริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อจะได้ให้นักท่องเที่ยวลองชิม” (8 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

4.3 มาตรฐานด้านความปลอดภัย

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาการท้องที่เชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านความปลอดภัย ส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นส่วนมีความปลอดภัย ตั้งแต่การเดินทางถนนมีความสะดวกสบายเชื่อมต่อกันและสภาพใช้งานได้ดี มีไฟฟ้าให้แสงสว่าง และสองข้างถนนก็มีบ้านเรือนมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่น และในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีสถานีตำรวจอำเภอกลางตั้งอยู่ พร้อมกับโรงพยาบาลกลางก็ตั้งอยู่ในพื้นที่ แต่ก็ควรจะมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางรถท้องที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีน้อยและขนาดเล็กไม่ชัดเจน ปรับปรุงป้ายจราจรที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีควรจัดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และอาสาสมัครของชุมชนในพื้นที่ ออกตรวจเวรยามเพิ่มเติมจากที่มีตำรวจให้บริการอยู่แล้ว ซึ่งจากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) ให้ความคิดเห็นว่า

“มีความปลอดภัยมั่นใจเพราะไม่เคยเกิดเหตุร้ายแก่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมียามรักษาความปลอดภัย เพื่อสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากป้ายบอกเส้นทางทำให้นักท่องเที่ยวอาจจะหลงทางได้ และควรมีการจัดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คอยตรวจเวรความสงบเรียบร้อย และต้องจัดสรรค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจหน่วยงานที่รับผิดชอบความปลอดภัย ได้แก่ ตำรวจ อปพร. ปอดี้กตั้ง ตำรวจบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน” และมีความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว (3 กรกฎาคม 2552) ให้ความคิดเห็นว่า

“มีความมั่นใจว่าปลอดภัยเพราะประวัติศาสตร์ไม่เคยมี ที่ผมเห็นไม่มีอะไรโง่ โง่ ไม่เคยมีที่ผ่านมาก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่เดี๋ยวนี้คนนอกเข้ามาเยอะมาอยู่บ้านเช่าเลยทำให้ความปลอดภัยน้อยลง คนช่วยเหลือรักษาความปลอดภัยก็ชาวบ้านนี้แหละ และอปพร. แต่ต้องระงับหน้าที่โดยตรงแต่ปัญหาอยู่ที่ว่าเงินเดือน ไม่มีละชิลาปาก” และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี หมู่ที่ 11 กล่าวให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานด้านความปลอดภัยว่า

“ในการเดินทางมีความปลอดภัยอยู่แล้ว แต่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีควรมีการจัดศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในท้องที่ และ อปพร. ที่อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความร่วมมือช่วยเหลือตั้งด่านตรวจกับตำรวจในท้องที่”

4.4 มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาการท้องที่เชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งในด้านนี้ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเดินป่าเขาพระแทว (น้ำตก โคนไทร) ซึ่งกิจกรรมแต่เดิมมีอยู่ก่อนแล้ว แต่ไม่เข้าหน้าที่คอยบริการและแนะนำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นไกด์ท้องถิ่น ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจัดฝึกอบรมชาวบ้านและเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับกิจกรรมดังกล่าวให้มากขึ้น กิจกรรม

ชมพืชสมุนไพรการผลิตยางพาราแบบครบวงจร บริเวณศูนย์บริการด้านพืชและปัจจัยการผลิตจังหวัดภูเก็ต กิจกรรมงานท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร บริเวณทุ่งกลางชนะศึก หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแขนง หมู่ที่ 2 และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีควรถวายสนับสนุนงบประมาณ และจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมให้มากขึ้นด้วยเช่น งานประเพณีเดือนสิบ งานประเพณีถือศีลกินผัก งานประเพณีถือศีลออก ในการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น ควรจัดค่ายอาสาสมัครหรือฝึกอบรม นักเรียนนักศึกษา คนชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมก่อนเพื่อที่จะได้เข้าใจในกิจกรรมให้ถ่องแท้มากยิ่งขึ้น และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จากผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 กล่าวว่า

“การจัดงานการท่องเที่ยวที่พอจะไปได้คืองานท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ที่โคกชนะพม่า น้ำตกโดนไทร และหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแขนง ไปดูเขาตัน โนราห์บิก คูวัด คูเจดีย์เก่า ส่วนประเพณีก็ทำบุญเดือนสิบ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลช่วยเหลือด้านงบประมาณ อย่างเดียว อย่างอื่นไม่ต้องเพราะทำกันเองได้” (6 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

และมีความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม(29 กรกฎาคม 2552) ให้ความคิดเห็นว่า

“หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแขนงเป็นสถานที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เนื่องจากพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว และใช้งบประมาณในการดำเนินงานต่ำ และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวภายในตำบล และพื้นที่ใกล้เคียงโดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานหรือศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว”

4.5 มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาดจากความคิดเห็นส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีค่อนข้างน้อยและขาดความต่อเนื่อง ประชาชนในชุมชนประชาสัมพันธ์กันเองทำให้ไม่ทั่วถึง และการประชาสัมพันธ์หรือการส่งเสริมการตลาดควรนำเอาวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นมาแสดง หรือนำมาเป็นจุดขาย โดยผ่านสื่อเช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุชุมชน สื่อโทรทัศน์ และทางอินเทอร์เน็ต พร้อมกับให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหรือชุมชนจัดให้มีจุดบริการนักท่องเที่ยวประจำสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง เพื่อที่จะได้ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ๆ และแห่งอื่น ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ นอกจากจุดบริการแล้วควรมีการจัดสร้างศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปในพื้นที่ เพื่อที่ได้นำสินค้าของชาวบ้านจัดแสดงให้แก่นักท่องเที่ยวได้เลือกชมและจับจ่ายใช้สอย และจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม (29 กรกฎาคม 2552) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาดว่า

“ไม่เคยได้รับข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ซึ่งมีความจำเป็นมากดังนั้นต้องประชาสัมพันธ์โดยทางสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อบุคคลโดยผ่านผู้นำชุมชน สื่อสาธารณะสื่อสิ่งพิมพ์เช่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ท้องถิ่น วารสาร แผ่นพับ ใบปลิว และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจัดทำวีดิทัศน์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ และแหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ”

และ

“เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เจ้าของพื้นที่เขาประชาสัมพันธ์อยู่แล้ว แต่นักท่องเที่ยวไม่มี โดยอยากให้เขารู้วัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีเก่า ๆ ของชาวบ้านเพราะว่าคนที่เข้ามาจะบอกปากต่อปากว่าดีไม่ดี แต่ว่าแผ่นพับอะไร ไม่เคยมีอยากมี ออกทีวีบ้าง ออกหอกระจายข่าวบ้างก็ดีเหมือนกัน”

4.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความน่าสนใจคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ควรจะสนับสนุนหรือเลือกดำเนินการเพียง 1 แห่งก่อนเพื่อที่จะได้จัดสรรงบประมาณได้อย่างเต็มที่สามารพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่น่าสนใจของจังหวัดภูเก็ตได้ โดยมีความคิดเห็นจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหมู่ที่ 11 ให้ความคิดเห็นว่า

“ ในสถานที่ท่องเที่ยวที่เรามีอยู่จริง ๆ เพียง 1 ที่เท่านั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะจัดสรรงบประมาณในการ บูรณาการหรือหางบมาช่วยฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวที่เรามีอยู่ให้น่าเที่ยวและเป็นแหล่งหารายได้ ให้เราดำเนินการท่องเที่ยวได้ดี อย่างจริงจัง และเป็นรูปร่างที่เห็นได้ชัด ทั้งสถานที่ทางรถ ทางคนเดิน และพื้นที่ที่จะตั้งเต็นท์ให้นักท่องเที่ยวได้ และก็ต้องสะอาด ปลอดภัย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และเป็นจุดขายของตำบลเราได้ดีกว่าเดิม” (29 กรกฎาคม 2552). สัมภาษณ์.

4.7 สรุปศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในด้านการท่องเที่ยว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในด้านการท่องเที่ยว และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีในมาตรฐานด้าน ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด จะเห็นได้ว่าข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ส่วนกิจกรรมการสนทนากลุ่มนั้น เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาพร้อมกับประสบการณ์ของผู้ศึกษาในการดำเนินการกิจกรรมกลุ่มมีน้อย และมีสาเหตุเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

ยกเว้นกลุ่มตัวแทนผู้นำด้านวัฒนธรรม จึงส่งผลทำให้ข้อมูลที่ได้มีน้อยและไม่ตรงกับประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้แก้ไข โดยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวแทนเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลของการศึกษาเรื่องแนวความคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบล เทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “แนวคิดการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต” ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต การศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 22 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 11 คน ประชาชนในเขตตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 50 คน ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวแทนผู้นำทางด้านวัฒนธรรม
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวแทนผู้ทำงานเกี่ยวกับด้านท่องเที่ยว
- กลุ่มที่ 5 กลุ่มตัวแทนที่ผสมผสานระหว่างกลุ่มที่ 1 – 4

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจัดตั้งคณะทำงานร่วม เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviewing) ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ตอน

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีและชุมชนในด้านการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้าน

ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้าน การส่งเสริม การตลาด

การสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ศึกษาและคณะทำงานร่วม ได้ประสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 50 คน ซึ่งได้กำหนด กลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน คือ กลุ่มตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทน ผู้นำทางด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวแทนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านท่องเที่ยว และกลุ่มตัวแทนที่ผสมผสาน ระหว่างกลุ่มที่ 1 - 4 ซึ่งในการจัดสนทนากลุ่มได้นำแบบสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางการในการ ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อที่จะได้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำไปทดลองใช้กับ ประชาชนในเขตพื้นที่ และนำประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงการจัดสนทนากลุ่มให้เหมาะสมและ ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลทั่วไปมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าความถี่และ ร้อยละ และข้อมูลที่รวบรวมได้จากการจัดทำสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นำมาจัดแยก ประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์แล้วจึงประมวลข้อมูลทุกประเภทเข้าด้วยกันเพื่อประกอบ ในการตีความหมายและสังเคราะห์ภาพรวมของชุมชน แล้วนำมาอธิบายการจัดการการท่องเที่ยวของ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

1. สรุปผลการศึกษาและอภิปราย

1.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 83 คน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 62.65 ส่วนอายุของกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 รองลงมา มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 28 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.74 สำหรับการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 37.35 รองลงมาศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.3 หรือ ม.ศ.3) จำนวน 20คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทำงานอาชีพ รับจ้าง จำนวน 30 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.14 รองลงมาทำงานเกษตรกร ร้อยละ 28.92 รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 รองลงมา รายได้ช่วง 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 37.35 และตำแหน่งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลของ กลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นประชาคมและคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนตำบลเทพกระษัตรีในด้านต่าง ๆ

1.2.1 ด้านสถานที่ท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจคือ น้ำตกโคไนไพร หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแขนง ป่าชายเลนท่ามะพร้าว โคนชะพม่าหรือทุ่งกลางชนะศึก

และศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต โดยมิประเพณีที่สำคัญคือ ประเพณีถือศีลกินผัก ประเพณีลอยกระทง วันสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน ไหว้เทวดา วันสารทไทย(เดือนสิบ) วันเข้าพรรษา และเทศกาลถือศีลออก

1.2.2 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว

สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติทั้งป่าไม้และทรัพยากรน้ำ เนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ สวนยางพารา ข้าว และสวนผลไม้ แต่มีบางส่วนที่ให้ความเห็นว่าในปัจจุบันมีการบุกรุกทำลายป่าไม้ และป่าชายเลน รวมทั้งการเพิ่มของจำนวนประชากรทำให้ชุมชนเดิมอาจจะไม่น่าอยู่ และส่งผลให้วัฒนธรรมการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ก็ไม่มากนัก

1.2.3 ด้านการที่ส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

การจัดทำแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรมีส่วนร่วมกันทุกฝ่าย ตั้งแต่คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาคมหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วนราชการอำเภอ และประชาชนในพื้นที่ แต่การจัดทำแผนแม่บทขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมการจัดทำแผนชุมชน และขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน คือ ประชาชนให้ความร่วมมือน้อย

1.2.4 ด้านบุคลากร

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านบุคลากร เนื่องจากไม่มีส่วนราชการที่รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวประกอบกับไม่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยเฉพาะ และควรมีการระดมบุคลากรทุกภาคส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เช่น ผู้นำชุมชน สถานศึกษาด่าง ๆ

1.2.5 ด้านงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านงบประมาณ มีความพร้อมในระดับจัดการท่องเที่ยวในชุมชน แต่ถ้าระดับจังหวัดหรือประเทศต้องให้หน่วยงานภาครัฐอื่นสนับสนุน และการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เพื่อการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีน้อย

1.2.6 ด้านการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านการบริหาร เนื่องจากผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน และไม่มีความจริงจังในการจัดการท่องเที่ยว ขาดการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2.7 ด้านเครื่องมือ

องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวด้านเครื่องมือ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาเครื่องมือและ

อุปกรณ์น้อยและไม่เพียงพอในการจัดการท่องเที่ยว เช่น ป้ายแสดงสถานที่ไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ก็ไม่ได้มาตรฐานไม่มีภาษาต่างประเทศกำกับ

1.2.8 ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามวิถีของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ โดยเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทุนที่มีอยู่เพียงแต่จัดให้เหมาะสมกับสภาพ ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และหากชุมชนไม่รู้จัดการมีส่วนร่วมกันในการจัดการอาจก่อให้เกิดการทำลายและแก่งแย่งผลประโยชน์ส่งผลให้ชุมชนเกิดความแตกแยกได้ ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรในชุมชน ผู้นำชุมชน และราชการหรือองค์กรภายนอกชุมชน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านต่าง ๆ

1.3.1 มาตรฐานด้านที่พัก

มาตรฐานด้านที่พัก ซึ่งสถานที่พักของนักท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นที่พักของส่วนราชการคือศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต และสถานีส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์สัตว์ป่าเขาพระแทว ซึ่งในปัจจุบันสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ แต่ก็ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้มากนัก แต่ก็มีบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการกางเต็นท์นอนซึ่งจะมีบริเวณสถานที่ให้ ส่วนทางด้านความสะอาดมีเจ้าหน้าที่ดูแล และการเดินทางก็สะดวกสบาย แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบายสำหรับห้องพักที่มีมาตรฐาน หรือสำหรับการพักผ่อนแบบมีรีสอร์ทหรือเป็นโรงแรมที่มีระดับ สถานที่พักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีไม่มีสถานที่พักดังกล่าว แต่นักท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถหาที่พักได้ในพื้นที่ใกล้เคียง และการท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะไม่พักค้างคืนเนื่องจากนักท่องเที่ยวสนใจที่จะพักผ่อนในสถานที่ใกล้ทะเลมากกว่า ซึ่งในเขตพื้นที่ไม่มีที่พักลักษณะดังกล่าวและหากปริมาณที่พักไม่เพียงพอควรจัดให้มีโฮมสเตย์ขึ้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง

1.3.2 มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ ควรมีอาหารพื้นบ้าน จัดให้บริการนักท่องเที่ยว พร้อมกับผักผลไม้พื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน เพื่อความเอกลัษณ์ของท้องถิ่น โดยอาจจะจัดเป็นอาหารจานเด็ดหรืออาหารแนะนำของร้านทุกร้านและเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยว สำหรับชาวต่างประเทศ ควรปรับรสชาติอาหารไม่ให้มีรสเค็มจนเกินไป ควรมีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชพื้นบ้านเพื่อนำมาปรุงอาหาร ซึ่งให้เน้นประเภทสมุนไพรก็จะยิ่งดีเนื่องจากจะเป็นจุดขายได้อีกทางหนึ่ง และองค์การ

บริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรจัดฝึกอบรมการจัดทำอาหารพื้นบ้านอาหารประจำถิ่น เพื่อให้ชาวชนได้เรียนรู้โดยมุ่งเป้าหมายไปสู่โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ นอกจากฝึกอบรมชาวชนแล้วควรจัดฝึกอบรมผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตพื้นที่เพื่อที่จะได้ดำเนินการจัดอาหารให้ไปในแนวทางเดียวกัน และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจัดส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจสอบร้านอาหารต่างๆ เพื่อให้ถูกหลักโภชนาการพร้อมให้คำแนะนำอย่างถูกต้อง

1.3.3 มาตรฐานด้านความปลอดภัย

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านความปลอดภัย มีความปลอดภัยเนื่องจาก การเดินทางถนนมีความสะดวกสบายเชื่อมต่อกันและสภาพการใ้ใช้งานสามารถใช้งานได้ดี มีไฟฟ้าให้แสงสว่าง และสองข้างถนนก็มีบ้านเรือนมีชุมชนอาศัยอยู่หนาแน่น และในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี มีสถานีตำรวจอำเภอกลางตั้งอยู่ พร้อมกับโรงพยาบาลกลางก็ตั้งอยู่ในพื้นที่ แต่ก็ควรจะมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีน้อยและขนาดเล็กไม่ชัดเจนปรับปรุงป้ายจราจรที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรจัดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และอาสาสมัครของชุมชนในพื้นที่ ออกตรวจเวรยามเพิ่มเติมจากที่มีตำรวจให้บริการอยู่แล้ว

1.3.4 มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรจัดกิจกรรมเดินป่าเขาพระแทว (น้ำตกโดนไพร) ซึ่งกิจกรรมแต่เดิมมีอยู่ก่อนแล้วแต่ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการและแนะนำนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นไกด์ท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว แนวทางแก้ไขคือให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จัดฝึกอบรมประชาชนและเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับกิจกรรมดังกล่าวให้มากขึ้น กิจกรรมชมพืชสมุนไพรการผลิตอาหารแบบครบวงจร บริเวณศูนย์บริการด้านพืชและปัจจัยการผลิตจังหวัดภูเก็ต กิจกรรมงานท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร บริเวณทุ่งกลางชนะเลิศ หมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านแขนง หมู่ที่ 2 และองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ควรสนับสนุนงบประมาณ และจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมให้มากขึ้นด้วย เช่น งานประเพณีเคื่อนสิบ งานประเพณีถือศีลกินผัก งานประเพณีถือศีลลอด ในการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น ควรจัด ค่าอาสาสมัครหรือฝึกอบรม นักเรียนนักศึกษา คนชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมก่อนเพื่อที่จะได้เข้าใจในกิจกรรมให้ถ่องแท้มากยิ่งขึ้น

1.3.5 มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด ข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีค่อนข้างน้อยและขาดความต่อเนื่อง ประชาชนในชุมชนประชาสัมพันธ์กันเองทำให้

ไม่ทั่วถึง และการประชาสัมพันธ์หรือการส่งเสริมการตลาดควรนำเอาวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นมาแสดงหรือนำมาเป็นจุดขาย โดยผ่านสื่อต่าง เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุชุมชน สื่อโทรทัศน์ และทางอินเทอร์เน็ต พร้อมกับให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีหรือชุมชนจัดให้มีจุดบริการนักท่องเที่ยวประจำสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง เพื่อที่จะได้ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ๆ และแห่งอื่น ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ นอกจากจุดบริการแล้วควรมีการจัดสร้างศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปในพื้นที่ เพื่อที่ได้นำสินค้าของชาวบ้าน จัดแสดงให้แก่นักท่องเที่ยวได้เลือกชมและจับจ่ายใช้สอย

1.3.6 สรุป

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต” จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ เนื่องจากมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ แต่พบปัญหา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ขาดความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านต่างๆ เช่น บุคลากร เครื่องมือ การบริหาร แต่มีความพร้อมในด้านงบประมาณ และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

2. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “แนวทางการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต” ผู้ศึกษาได้เสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะต้องส่งเสริมและดำเนินการ ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (8) ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะต้องดำเนินการจัดตั้งส่วนราชการที่รับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวโดยตรง พร้อมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคต

1.2 ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อที่ได้อำนาจโครงการด้านการท่องเที่ยว และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีดำเนินการบรรจุโครงการดังกล่าวในข้อบัญญัติราชจ่ายประจำปีต่อไป

1.3 ด้านเครื่องมือ องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี จะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการจัดการท่องเที่ยวให้มากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนเครื่องมือในการดำเนินงานในการจัดการท่องเที่ยวแก่ชุมชน

1.4 ด้านการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และยุทธศาสตร์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวให้กับคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

1.5 การพัฒนา 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี ต้องจัดตั้งศูนย์อำนวยการท่องเที่ยว และให้มีการฝึกอบรมมาตรฐานต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ และจัดเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบมาตรฐานดังกล่าว

1.6 ในการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี หากมีผู้สนใจที่จะศึกษาควรจะมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ มากยิ่งขึ้น และในการศึกษาควรนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือที่เรียกว่า PAR (Participatory Action Research) มาใช้ในกระบวนการหาข้อมูล ซึ่งแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น เป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวบ้านหรือสมาชิกขององค์กรชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้ทุกขั้นตอนเป็นสิ่งที่ชุมชนร่วมรับรู้และใช้ประโยชน์ได้ด้วย กระบวนการดำเนินการวิจัยจะเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับผู้วิจัย การประเมินปัญหาและความต้องการ รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ ดังนั้น ในอนาคตชุมชนก็เริ่มที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหา เร็วรู้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่เป็นความยั่งยืนบนพื้นฐาน ของการดำรงอยู่ของคุณภาพชีวิตทั้งของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย คู่มือประชาชน : การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสารักษา
คินแดน 2545.
- ดร.ชนันท์ เอ็มพันธ์. เอกสารประกอบการอบรมกระบวนการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และวิถีชุมชน. วันที่ 14 – 16 กันยายน 2544 ห้วยขาแข้งคันทรีโฮมรี
สอร์ท อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี , 2544.
- ดร.ชนันท์ เอ็มพันธ์. แผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลลยอศออำเภอสองแคว จังหวัดน่าน .
เอกสารรายงานต่อ DANCED และ โครงการจัดการกลุ่มน้ำคอนบน กรมป่าไม้ , 2543.
- ดร.ชนันท์ เอ็มพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. คั่นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2552,
http://www.rayongzone.com/label/ceo_tour.php3 , 2539.
- ทวีศักดิ์ ทองอินทร์. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะ
กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุน อำเภอพระแสง จังหวัด
สุราษฎร์ธานี. การศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2545.
- ปริญญาณี พงษ์พาณิชย์. การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในธรรมชาติของ
ประกอบกิจการนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. , 2541.
- พรศุณี อินยะรัตน์. การศึกษาแนวทางการจัดการโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง.
วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ , 2547.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539 : 12) ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร (2547 : 3-4)
จากเอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
(2539 : 37-38)
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 8 . เอกสารประกอบการฝึกอบรมพัฒนาประจำปี
งบประมาณ 2547 รุ่นที่ 1 วันที่ 15-19 ธันวาคม 2546 , 2547.
- สุพจน์ เชนอรุณ. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการท่องเที่ยวศึกษาเฉพาะ
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. การศึกษาอิสระ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2544.
- เสรี พงศ์พิศ. วิถีคิด วิธีทำ แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพฯ. , 2548

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา .(2548). ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 , 2548.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การทำประชาติวิจัยเพื่อการพัฒนาแผนแม่บทชุมชน ด้านการจัดการท่องเที่ยว
องค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรี
2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในด้านการท่องเที่ยว
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสัมภาษณ์นี้แล้วทำเครื่องหมาย / ลงใน () ในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความจริง

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 25 ปี () 26 - 35 ปี
() 36 - 45 ปี () 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา (ป.4 - ป.6)
() มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3 หรือ ม.ศ.3)
() มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5, ม.6 หรือ ปวช.)
() อนุปริญญา (ปวส. หรือ ปวท.)
()ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

() เกษตรกร () ค้าขาย
() รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ () ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() รับจ้าง
() อื่น ๆ

5. รายได้ต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท
() 5,001 - 10,000 บาท
() 10,001 - 15,000 บาท
() 15,001 บาทขึ้นไป

6. ท่านมีตำแหน่งใดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

() ประชาชน
() สมาชิกสภา อบต.
() กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
() อื่น ๆ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนตำบลเทพกระษัตรี
ในด้านการท่องเที่ยว

1. สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
เทพกระษัตรี

สถานที่ท่องเที่ยว

1.1 จากที่ท่านได้อาศัยในเขต อบต.เทพกระษัตรี สถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านรู้จักในเขต อบต.
เทพกระษัตรี มีอะไรบ้าง และแต่สถานที่ที่มีความน่าสนใจอย่างไร

1.2 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตรีมีสภาพ
เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตหรือไม่ และจากการเปลี่ยนแปลงคือหรือไม่คืออย่างไรบ้าง

1.3 จากความคิดเห็นของท่าน แหล่งท่องเที่ยวใด ในเขต อบต.เทพกระษัตรี ควรที่จะสนับสนุน
ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต และเหตุผลในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าว
คืออะไร

ประเพณี

1.4 จากที่ท่านได้อาศัยในเขต อบต.เทพกระษัตรี ท่านคิดว่าประเพณีที่สำคัญในเขต อบต.
เทพกระษัตรี มีอะไรบ้าง และในแต่ประเพณีมีความน่าสนใจหรือมีความโดดเด่นอย่างไรบ้าง

1.5 ท่านคิดว่าการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ควรให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดงาน และ
ท่านคิดว่าควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใดบ้าง

1.6 ท่านคิดว่าประเพณีของท้องถิ่น เขต อบต.เทพกระษัตรีได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว
หรือไม่ และเนื่องจากสาเหตุอะไร

กิจกรรมการท่องเที่ยว

1.6 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตรี มีกิจกรรมสำหรับ
นักท่องเที่ยวอะไรบ้าง

1.7 ท่านคิดว่าถ้า อบต.สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานเขาพระแทว (น้ำตกโตน
ไทร) จะสามารถดำเนินการกิจกรรมอะไรได้บ้าง

1.8 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตรีเป็นที่รู้จัก
ของนักท่องเที่ยวได้อย่างไร

2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1 ตามที่ท่านได้ติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งได้มีแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นจึงขอทราบว่าคุณรู้จักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ และท่านเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างไร

2.2 สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขต อบต.เทพกระษัตรี ถ้าจะให้เกิดความสำเร็จ ท่านคิดว่าควรเกิดจากความร่วมมือของใครบ้าง

2.3 ท่านคิดว่าถ้า มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะสามารถสร้างความประทับใจ ให้แก่นักท่องเที่ยวได้หรือไม่ และท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

2.4 ท่านคิดว่าประชาชนในเขต อบต.เทพกระษัตรี จะได้อะไรบ้างถ้ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.4.1 ด้านเศรษฐกิจ

1) ถ้ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่านคิดว่าประชาชนจะมีรายได้จากอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่อย่างไร

2) การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่านคิดว่าช่วยลดปัญหาการว่างงาน โดยทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่มีงานเพิ่มขึ้น ได้หรือไม่ และท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

3) ท่านคิดว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้มีการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวนำเงินมาเที่ยวมากขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโตทำให้นักลงทุนนำเงินมาลงทุนในเขต อบต.เทพกระษัตรี มากขึ้น ในประเด็นนี้ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

2.4.1 ด้านการเมือง

1) จากการศึกษาได้จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่งผลทำให้ประชาชนกับ ผู้บริหาร อบต. และภาครัฐ จะมีความใกล้ชิด และสามารถร่วมมือกันในการวางแผนทั้งในด้านการท่องเที่ยวและด้านอื่น ๆ มากขึ้นหรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

2) ท่านคิดว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยวโดยการร่วมกันจัดทำแผนชุมชน ด้านการท่องเที่ยว มากขึ้นหรือไม่อย่างไร

3) ท่านคิดว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะทำให้แนวคิดของประชาชนในอนาคตสามารถจะพัฒนาจนมีการรวมกลุ่ม เช่น รัฐวิสาหกิจชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขต อบต.เทพกระษัตรี จะมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน อธิบายเหตุผล

2.4.3 ด้านสังคม

1) ถ้ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่านคิดว่าสามารถที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของตำบลเทพกระษัตรีคงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร

2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

- การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสำนึก ของเยาวชน และบุคคลภายนอกได้หรือไม่ และท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

- ท่านคิดว่าเมื่อได้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอบต. เทศบาลนครี สามารถสร้างความสามัคคีในชุมชนของประชาชน รวมถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานภาครัฐได้หรือไม่

- ท่านคิดว่าเมื่อได้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขต อบต. เทศบาลนครี ส่งผลทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น ความสะอาด ธรรมชาติ สุขภาพ ดีขึ้นหรือไม่ ท่านจะให้ความคิดเห็นอย่างไร

- ท่านคิดว่าถ้ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถลดปัญหา ด้านมลพิษ เช่น ปัญหาทางเสียง กลิ่น อากาศ ขยะ ได้หรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในประเด็นนี้

3. ความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนและ อบต.เทศบาลนครี

ท่านคิดว่า อบต.เทศบาลนครีมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านต่างๆ ดังนี้หรือไม่อย่างไร โดยวิเคราะห์จากผลงานที่ อบต.ได้ดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

1. ท่านคิดว่าบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบและให้ความเข้าใจในด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ คือ อบต. และหน่วยงานอื่น ๆ มีความพร้อมและปริมาณเพียงพอต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขต อบต.เทศบาลนครีหรือไม่อย่างไร

2. จากที่ท่านได้อาศัยอยู่ในเขต อบต.เทศบาลนครี เป็นเวลานาน อบต.เทศบาลนครี มีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากหรือน้อย และท่านทราบหรือไม่ว่าหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใดบ้างที่จะ สามารถอุดหนุนงบประมาณในด้านการท่องเที่ยวได้

3. ท่านคิดว่าผู้บริหาร อบต.เทศบาลนครี ควรมีนโยบายในการส่งเสริมด้านการจัดการท่องเที่ยวในเขต อบต.เทศบาลนครี โดยมีนโยบายที่ชัดเจน ส่งเสริมทั้งงบประมาณ และโครงการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

4. จากที่ท่านได้เคยไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อบต.เทศบาลนครี ท่านคิดว่า อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกบริหารแก่นักท่องเที่ยวไว้เพียงพอหรือไม่ เช่น ป้ายบอกทาง ไปสเตอร์ แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เครื่องมืออุปกรณ์

5. ถ้ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่านคิดว่าตัวท่านเองและประชาชนในพื้นที่ อบต. เทศบาลนครี มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากน้อยเพียงใด ให้เหตุผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนตำบลเทพกระษัตรี ในมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการตลาด

มาตรฐานด้านที่พัก

4.1 ท่านคิดว่าสถานที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในเขตตำบลเทพกระษัตรีมีความสะอาดหรือไม่อย่างไร

4.2 ท่านคิดว่า การดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยของ อบต.เทพกระษัตรีในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักมีความสะอาดหรือไม่ อย่างไร

4.3 ท่านคิดว่าสถานที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในเขตตำบลเทพกระษัตรีมีความเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร

4.4 ถ้าปัญหาที่พักนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ ท่านคิดว่ามีแนวทางแก้ไขและพัฒนาอย่างไร

4.5 ท่านคิดว่าการเดินทางไปสถานที่พักของนักท่องเที่ยวในเขตตำบลเทพกระษัตรี มีความปลอดภัยหรือไม่อย่างไร

4.6 ท่านมีความคิดเห็นที่จะสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของที่พักนักท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตรีอย่างไร

ด้านอาหารและโภชนาการ

4.7 ท่านคิดว่าร้านอาหารในเขต อบต.เทพกระษัตรี ควรจัดอาหารท้องถิ่น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทานหรือไม่อย่างไร

4.8 ท่านคิดว่าร้านอาหารในเขต อบต.เทพกระษัตรี มีปริมาณเพียงพอกับนักท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร

4.9 ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมอาหารท้องถิ่นเพื่อบริการให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างไร

4.10 ท่านคิดว่าการเดินทางไปร้านอาหารในเขต อบต.เทพกระษัตรี มีความสะดวกหรือไม่ อย่างไร

4.11 ท่านคิดว่าร้านอาหารในเขต อบต.เทพกระษัตรีถูกต้องตามหลักโภชนาการหรือไม่ อย่างไร

ด้านความปลอดภัย

4.12 ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในเขต อบต. เทพกระษัตริ์หรือไม่อย่างไร

4.13 ท่านคิดว่าปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในเขต อบต. เทพกระษัตริ์ มีอะไรบ้าง

4.14 ท่านคิดว่า อบต.เทพกระษัตริ์ควรมีการจัดการหรือมีแนวทางในการป้องกันความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่างไร

4.15 ท่านคิดว่านอกจากหน่วยงานตำรวจแล้ว ควรมีหน่วยงานอะไรบ้างในการร่วมกันจัดการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.16 ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวกิจกรรมใดในเขต อบต.เทพกระษัตริ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดเพราะเหตุใด

4.17 กิจกรรมการท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตริ์ท่านคิดว่าด้วยศักยภาพของชุมชน ควรจัดให้มีกิจกรรมเพิ่มเติมอะไรบ้างสำหรับนักท่องเที่ยว

4.18 ควรจัดให้มีการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตริ์หรือไม่ อย่างไร

4.19 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรว่าการท่องเที่ยวควรจัดรูปแบบให้นักท่องเที่ยวสัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยตรงและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

ด้านการส่งเสริมการตลาด

4.20 ท่านเคยได้รับข้อมูลการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขต อบต. เทพกระษัตริ์หรือไม่ถ้าเคยได้รับมีประเภทใดบ้าง

4.21 ท่านคิดว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขต อบต.เทพกระษัตริ์ ควรใช้วิธีอะไรบ้าง

4.22 ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรมีการสื่อความหมายธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น รูปภาพ ป้ายประกาศ คำอธิบาย ท่านคิดเห็นว่าเป็นอย่างไร

4.23 ท่านคิดว่าควรมีการจัดฝึกอบรมบริษัทนำเที่ยว และประชาชน ด้านการจัดการเชิงอนุรักษ์หรือไม่ อย่างไร

4.24 ใครควรเป็นผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ข้อเสนอแนะ จากที่ได้พูดคุยมาดังกล่าวข้างต้นท่านมีอะไรที่จะเสนอแนะบ้าง

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	นายราเชน พันทรกิจ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ปลัดเทศบาล (นักบริหารงานเทศบาล 8)
ชื่อหน่วยงาน	เทศบาลตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลตำบลราไวย์ ถนนวิเศษ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83120
โทรศัพท์	076 613801 076 288651
โทรสาร	076 289055
ที่อยู่ปัจจุบัน	19/1 ม.7 ถนนศักดิ์เดชน์ ต.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต
โทรศัพท์	086 6870303
วุฒิการศึกษา (สถานที่ศึกษา)	ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.(MPA) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จ.สงขลา
ประสบการณ์และผลงาน	ดำรงตำแหน่งพัฒนากร พ.ศ 2527-2536 ดำรงตำแหน่งพัฒนาการอำเภอ พ.ศ 2536-2537 ดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537-2547 ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล พ.ศ 2547-2552
อื่น ๆ (เช่น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น)	

ทวีตริยาภรณ์ช้างเผือก